

Delårsrapport 2

Region Gotland
2023

Fastställt av regionstyrelsen

Framtagen av regionstyrelseförvaltningen

Datum 2023-10-05

Gäller januari – augusti 2023

Ärendenr RS 2023/11

Version 2.0

Delårsrapport 2

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Förvaltningsberättelse.....	5
2.1	Händelser av väsentlig betydelse	5
2.2	Förväntad utveckling	7
2.3	God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	10
2.3.1	Periodens resultat	11
2.3.2	Nettokostnadsanalys	12
2.3.3	Årsprognos	17
2.3.4	Balanskravsresultat	21
2.3.5	Likviditet och låneskuld.....	21
2.3.6	Pensionsförpliktelse och pensionsmedel	22
2.3.7	Soliditet.....	23
2.3.8	Investeringar och exploatering	23
2.4	Väsentliga personalförhållanden	25
2.4.1	Personalvolym	26
2.4.2	Sjukfrånvaro	27
3	Åtterrapportering uppdrag från regionfullmäktige	29
3.1	Åtgärder för att begränsa prognostiserat underskott.....	29
3.2	Åtgärder för att minska hyrpersonal	32
4	Måluppfyllelse.....	34
4.1	Målområde Social hållbarhet.....	35
4.2	Målområde Ekonomisk hållbarhet.....	40
4.3	Målområde Ekologisk hållbarhet.....	45
4.4	Målområde Kvalitet.....	49
4.5	Målområde Medarbetare	53
4.6	Målområde Ekonomi	56
5	Den kommunala koncernen	59
5.1	AB Gotlandshem	59
5.2	Gotlands Energi AB.....	61
6	Ekonomisk redovisning.....	63
6.1	Sammanställning per nämnd	63
6.2	Budget och utfall per verksamhet	64
6.3	Investerings- och exploateringsutgifter per verksamhet	66
6.4	Resultaträkning och balansräkning Region Gotland.....	67
6.5	Sammanställda räkenskaper för den kommunala koncernen.....	69
6.6	Redovisningsprinciper i not	71

1 Sammanfattning

Region Gotland har 18 övergripande mål som är fastlagda för perioden 2020-2023. Målen är gemensamma för alla nämnder och förvaltningar. Nämnderna har antagit verksamhetsplaner där man beskriver vilka mål nämnden arbetar mot under året, grunden är att alla mål gäller alla nämnder. Utifrån målen tas prioriterade aktiviteter fram som ska genomföras under året och vars syfte är att bidra till ökad måluppfyllelse. Då de allra flesta indikatorer inte har några delårsresultat för 2023 är fokus i delårsrapporten på vad som görs samt behöver göras för att öka måluppfyllelsen.

I samband med delårsrapporten ska en samlad bedömning göras av huruvida målen för god ekonomisk hushållning kommer att uppnås, om balanskravet är uppfyllt och om de finansiella målen är uppfyllda. För de flesta mål inom verksamhetsperspektivet saknas resultat för perioden. Vi kan dock konstatera att aktiviteter som pågår stödjer målen inom målområdet kvalitet och målområdet medarbetare och bedömningen blir således att vi är på rätt väg i arbetet med att öka måluppfyllelsen. Endast ett av tre finansiella mål uppnås vid periodens utgång. Det är målet *Region Gotlands ekonomiska ställning stärks genom att soliditeten varje år förbättras och närmar sig 45 procent vid mandatperiodens slut*. De två finansiella målen för årets resultat uppnås inte. Balanskravsresultatet för perioden uppgår till -59 mnkr efter justeringar för reavinster samt orealiserade och realiserade vinster/förluster på värdepapper.

Sammantaget görs bedömningen att den ekonomiska hushållningen i perioden är godtagbar under de förutsättningar som råder. Den finansiella ställningen är fortfarande stark även om den försvagas under 2023. Den ekonomiska hushållningen över tid bedöms vara god men åtgärder för att hålla bromsa kostnadsutvecklingen är nödvändigt de kommande åren.

Det ekonomiska resultatet i perioden för den kommunala koncernen uppgår till 64 mnkr (319 mnkr, 2022). Region Gotlands resultat för perioden uppgår till 59 mnkr (295 mnkr, 2022). Jämfört med motsvarande period föregående år är resultatet väsentligt lägre. Balanskravsresultatet för perioden uppgår till -59 mnkr (348 mnkr, 2022) efter justering.

Det prognostiserade resultatet för helåret i den kommunala koncernen är 52 mnkr. Det prognostiserade resultatet för helåret i regionen är 32 mnkr och innebär en budgetavvikelse på -64 mnkr. I jämförelse med föregående prognos från april har resultatprognosen förbättrats med 101 mnkr. Det är framför allt prognosen för finansförvaltningen som har förbättrats.

Balanskravsresultatet för helåret prognostiseras till - 88 mnkr efter justeringar för reavinster och vinster/förluster på värdepapper. Nämnderna prognostiserar ett mycket stort underskott mot budget på -159 mnkr. I jämförelse föregående prognos från april på -163 mnkr är det något lägre. Samtidigt har några nämnder nyttjat eget kapital med 8 mnkr vilket minskar budgetavvikelsen. Utan nyttjandet av eget kapital skulle budgetavvikelsen varit - 167 mnkr. För helåret är det fyra nämnder som bedömer att de inte kommer att klara sin budget.

Investeringsbudgeten inklusive kompletteringsbudget och tilläggsanslag uppgår till 1 429 mnkr. Efter årets första åtta månader är 424 mnkr motsvarande 30 procent av budgeten förbrukad. Den inrapporterade prognosen för investeringar och exploateringar från nämnderna uppgår till 875 mnkr. Sannolikt kommer utfallet att bli betydligt lägre och en prognos på 700 mnkr är mer realistisk.

Det ackumulerade sjuktalet för perioden januari-juli uppgår till 6,0 %. Jämfört med samma period föregående år, ses en sänkning av sjuktalet med -1,1. Minskningen är väntad och följer den utveckling som sågs i början av året. Den bygger främst på de höga månadsnoteringarna under början av 2022 som präglades av pandemi och en ökad smittspridning.

Antal anställda uppgår för juli till 6 833 vilket är 113 fler än under juli 2022.

2 Förvaltningsberättelse

2.1 Händelser av väsentlig betydelse

Sommar och belastning

Sommaren har varit förhållandevis lugn och flera verksamheter rapporterar att belastningen varit rimlig under sommarveckorna. Inom teknikförvaltningen rapporteras att arbetsmiljön sammantaget upplevts som god. Det finns dock några verksamheter som haft en mer ansträngd sommar och några verksamheter där belastningen vissa veckor varit hög.

Inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen pågår analys av besöksstatistik men en preliminär bedömning är att besöksantalet på akuten liknar föregående somrar samt att vårdtiderna också ligger i ungefär samma nivå som föregående år trots något fler vårdtillfällen. Färre slutenvårdsplatser har varit öppna denna sommar jämfört med 2022 då 6 extraplatser var öppna hela sommarperioden. I primärvården har det funnits bokningsbara tider, men belastningen har varit hög på telefon.

Kollektivtrafiken fick en ny operatör under juni månad och i samband med bytet togs även nya bussar i drift. Förutom nya modernare bussar med bland annat eluttag för laddare och barnstolar har det blivit enklare att köpa biljetter och planera sin resa. Bytet har inneburit en hel del inkörningsproblem som ännu inte är lösta vilket även gett till följd ett antal inställda turer. Den nya kundtjänstfunktionen hos bussoperatören har inte kommit igång, vilket inneburit högre belastning än väntat på teknikförvaltningens kundtjänst. Slamverksamheten ligger efter med planerade tömningar vilket ytterligare förvärrats under sommaren på grund av ökad belastning och icke planerade tömningar.

I slutet av juni började bevattningsförbud råda på ett antal orter. Förbudet gäller för abonnenter som är kopplade till Region Gotlands vattenledningsnät, men alla som har enskilda vattentäkter uppmanas också till att spara på vattnet, liksom abonnenter i övriga orter. Förra årets stora ”Spara vattenkampanjen” har även i år visats på bland annat färjorna och busshållplatser. Det finns i dagsläget inga sammanställda siffror över vattenförbrukningen under sommaren men det tyder på att förbrukningen är lägre än förra året.

Ekonomiska läget

Region Gotland är mitt i ett exceptionellt ekonomiskt läge där resultatprognos 2023 är positiv men balanskravsresultatet är negativt. Övriga regioner i landet och många kommuner upplever samma läge. Det här ställer höga krav på hela regionen. Den höga inflationen märks påtagligt inom Region Gotlands verksamheter och ger utmaningar på såväl kort som lång sikt. Ökade kostnader ses bland annat inom el, uppvärmning, materiel, livsmedel, läkemedel och bränsle. Inom vissa områden innebär de ökade kostnaderna att de övervältras på verksamheternas kunder medan de i andra fall inte går att få täckning för på kort sikt. I de flesta fall blir effekten att andra kostnader måste minska, vilket i sin tur leder till att utveckling av verksamhet får senareläggas och insatser måste prioriteras bort eller ner. Den ekonomiska situationen har gjort att de marginaler som funnits för att hantera tillkommande oförutsedda utgifter nu inte längre finns kvar.

Rekrytering och kompetensbrist

Kompetensbristen blir allt svårare att hantera. Detta rapporterar såväl HR på övergripande nivå som olika verksamheter inom Region Gotland. Det handlar både om att kunna attra-

hera och rekrytera medarbetare i allmänhet samt rekrytera medarbetare med specifik utbildning. Utbildning- och arbetslivsförvaltningen lyfter svårigheter med att bemanna skolor och fritidshem på Gotland med behöriga lärare och fritidspedagoger. Även rekryterings- och bemanningsenheten inom regionen lyfter utmaningen med att tillhandahålla vikarier i den omfattning det behövs. Inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen lyfts svårigheter med att rekrytera läkare och sjuksköterskor. Socialförvaltningen upplever svårigheter inom grupperna sjuksköterskor, undersköterskor, stödpedagoger, socionomer, arbetsterapeuter och fysioterapeuter. Effekterna av att inte lyckas rekrytera är bland annat högre arbetsbelastning, lägre kvalitet, avbruten semester och försämrad arbetsmiljö.

Regler om dygnsvila

Från 1 oktober 2023 gäller som huvudregel att alla medarbetare i kommuner och regioner ska ha minst 11 timmars sammanhängande dygnsvila under varje 24-timmarsperiod. Detta införs efter att EU-kommissionen uppmärksammat att det finns brister i kollektivavtalen avseende reglering om dygnsvila. Alla verksamheter som berörs har under året förberett sig inför denna förändring genom att sätta sig in i vad den innebär, haft informationsmöten och gjort nödvändiga förändringar i enheternas scheman. Arbetet har varit omfattande och utmanande för chefer, planerare och medarbetare och har genomförts i god samverkan med de fackliga organisationerna.

Hållbarhetsarbete och klimatomställning

Att arbeta med klimatomställning och -anpassning är avgörande för att Region Gotland ska nå målen i Vårt Gotland 2040, genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi samt det kommande interna hållbarhetsprogrammet. Transporter är den utsläppspost som är tyngst inom Region Gotland, och teknikförvaltningen arbetar med att hitta nya sätt att minska utsläppen. Tekniska nämnden har under perioden fattat beslut om övergång från diesel till HVO100, vilket kommer sänka utsläppen drastiskt. Byte av drivmedel innebär en fördyrning och finansieringen diskuteras centralt. Klimatomställning är ofta fördyrande på kort sikt, och utrymme måste skapas i kommande budgetar och investeringsplaner för att möjliggöra val av klimatsmarta alternativ, för att bidra till den utsläppsminskning som krävs för att trygga en hållbar utveckling.

Under perioden har ett arbete bland annat skett kring framtagande av ny drivmedelpolicy för Region Gotland, som syftar till sänkta utsläpp för hela organisationen, förberedelse för införande av förmåncyklar till personalen med syfte att minska utsläppen från personalens resor till och från arbetet samt framtagande av Region Gotlands klimatanpassningsplan. Klimatanpassning behöver vara högt prioriterat och en förutsättning för all annan verksamhet men också mycket resurskrävande.

Särskilda kommunala medel har tilldelats Wisbygymnasiet i syfte att påskynda arbetet med hållbarhetsfrågor i skolan samt för att medvetandegöra att arbete med hållbarhetsfrågor ständigt behöver vara närvarande i undervisningskontexten. Flera dagliga verksamheter inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning arbetar i dag med återbruk av olika slag. I ett samarbete med teknikförvaltningen tar de också emot prylar på återvinningscentralerna i Klintehamn och Visby. Både deltagare och handledare från daglig verksamhet deltog på just detta tema i ett av Region Gotlands seminarier under Almedalsveckan.

Regionfullmäktige har antagit genomförandeprogrammet **Kraftsamling för hälsa och Ett socialt hållbart Gotland**. I och med detta är samtliga tre genomförandeprogram inom den regionala utvecklingsstrategi (RUS) antagna.

Säkerhets- och beredskapsfrågorna

Det rådande världsläget bidrar till ett förstärkt arbete med risk- och sårbarhetsanalyser och kontinuitetsplanering. Detta arbete ställer krav på verksamheterna i form av arbetsinsats, kunskaphöjning och lär även på sikt påverka ekonomin. Några verksamheter som är berörda är IT då cyberhoten ökar, måltid där det inventerats krismenyer, krislager och krisplaner samt upphandling som arbetar med försörjningsberedskap. Årets Almedalsvecka krävde mer insatser kopplat till beredskap och säkerhet än tidigare.

Flera verksamheter inom Region Gotland deltog i samband med försvarsmaktsövning 23 – Aurora, i Östersjöregionen. Polisen var övningsledare med övergripande ansvaret för övningen, där bland annat larmning och inrymning ingick. Wisbygymnasiet deltog i den största PDV-övningen¹ som någonsin genomförts i Sverige. Drygt 800 elever i årskurs 2 och 3 deltog tillsammans med cirka 200 ur skol- och elevhälsopersonalen. Utöver dessa deltog även Kulturskolans personal, polisen med bland annat regionala och nationella insatsstyrkan, Försvarsmakten, räddningstjänst och ambulans (Samariten) samt tre fiktiva gärningspersoner.

Styrmodellens innehåll

Under våren genomfördes ett arbete i respektive nämnd för att föreslå mål. Målen skulle utgå från nämndens grunduppdrag och peka ut inom vilka områden nämnden behövde kraftsamla. Efter beredning beslutades målen i regionfullmäktige under juni månad. I och med beslutet har Region Gotland från och med 2024 totalt 39 mål och 5 prioriteringar. Av de här 39 målen är 4 mål gemensamma för alla nämnder, övriga mål är riktade till en specifik nämnd eller bolag. Prioriteringarna är Region Gotlands prioriteringar utifrån Vårt Gotland 2040. Här prioriteras vad Region Gotlands verksamheter ska bidra med. Till varje prioritering finns även tillhörande styrdokument som ger ytterligare stöd och riktning.

Större omorganisation inom samhällsbyggnadsförvaltningen

Arbetet med att utveckla samhällsbyggnadsförvaltningens organisation fortsätter, med syfte att utveckla förvaltningen och dess processer för att på så sätt säkerställa nära ledarskap, god arbetsmiljö och god kvalitet i uppdragen. Ett förslag på ny organisation presenterades för medarbetarna i slutet av mars. Fortsatt dialog, samverkan, förankring och vidareutveckling av förslaget har pågått under perioden april-juni. Samhällsbyggnadsförvaltningens nya organisation ska gälla från den 1 oktober och kommer att bestå av fem avdelningar (exklusive räddningstjänsten). Rekrytering av avdelningschefer och enhetschefer pågår.

2.2 Förväntad utveckling

Krig och ökad oro i världen har medfört att energiförsörjningsproblem och inflation kommer behöva hanteras över en längre tid. SKR rapporterar att offentlig sektor går mot ekonomiskt kärva tider och påvisar även kommande brist på arbetskraft. Effekter måste fortsatt bevakas och hanteras för att mildra att negativ utveckling finns inom områden som ekonomi, beredskap, säkerhet, arbetsmarknad, näringslivsutveckling och folkhälsa.

Svårigheter att nå en ekonomi i balans

---

¹ PDV – Pågående dödligt våld

Region Gotlands ekonomiska läge i form av ökade kostnader och ett minskat inflöde av medel från statsbidrag alternativt sena besked kring statsbidrag kommer att påverka verksamheterna på olika sätt.

Hälso- och sjukvården har under många år brottats med stora ekonomiska utmaningar och förmågan att hantera en ekonomi i balans är fortfarande starkt beroende av utvecklingstakten inom vården. Parallellt med att stora statsbidrag har tagits bort, en hög inflationstakt och stora bemanningsutmaningar så ställer staten omfattande krav på regionerna att öka antalet vårdplatser, förbättra tillgängligheten, införa riktvärden för läkare, säkra uppbyggnad av kris- och katastrofberedskapen samt skärpta krav inom vårdgarantin. Regionerna har genomfört en gemensam upphandling av bemanningspersonal som bland annat ska bidra till en mer stabil kostnadsbild. Upphandlingen är dock överprövad i omgångar. Målet är att vända trenden och minska andelen hyr i relation till den egna personalen. Parallellt med att vården har stora ekonomiska utmaningar så har möjligheterna att utveckla hälso- och sjukvården aldrig varit så stora som nu. Ny medicinsk teknik, nya läkemedel, IT-lösningar, nationella gemensamma kunskapsstöd bidrar till ökad kunskap som ger vården möjlighet att vårda patienterna på nya sätt.

Den grundläggande utmaningen för den kommunala grundskolan för att få ekonomi i balans botten i nuvarande kommunala skolorganisation. Många små geografiskt spridda skolenheter över ön med ett mindre antal elever än vad som går att driva under goda ekonomiska förutsättningar. Andra omständigheter som försvårar det ekonomiska läget under 2023 och 2024 för grundskolan är ett ökat antal elever i behov av särskilt stöd samt en ökad psykisk ohälsa hos elever.

Inom socialförvaltningen förutspås att andelen hushåll som uppbär försörjningsstöd kommer öka under hösten med anledning av inflationen samt den förväntade ökade arbetslösheten. Detta kommer att ställa krav på fortsatt god samverkan med andra myndigheter.

Kompetensförsörjning framåt

Den demografiska utvecklingen med fler äldre och yngre och färre i arbetsför ålder skapar utmaningar för kompetensförsörjningen även framåt. Bemanning kommer sannolikt att vara ett av de stora fokusområdena framöver, med hänsyn till kompetensförsörjningsläget. Olika verksamheter inom regionen lyfter grupper de ser är svåra att rekrytera. Grundskolan ser att det fortsatt kommer att vara svårt att bemanna skolorna med behöriga lärare och fritidspedagoger. Även inom barn- och elevhälsan ser man utmaningar. För regionstyrelseförvaltningen ses problematik inom IT och upphandlingsområdena. Att rekrytera och behålla RiB-personal (räddningstjänstpersonal i beredskap) är en stor utmaning generellt i Sverige, så även på Gotland. Personaltätheten inom räddningstjänsten behöver dessutom troligtvis höjas på grund av förändrad tolkning av dygnsvilan med ökade personalkostnader som följd.

Översyn av utjämningsystemet

En parlamentarisk utredning håller på att se över samtliga delar av utjämningsystemet för kommuner och regioner. Utredningen, som ska vara klar i maj 2024, ska även överväga om det finns riktade statsbidrag som kan inordnas i det generella statsbidraget. Merkostnaderna för Region Gotland som region och kommun utifrån vårt ö-läge har beräknats och lämnas under hösten in som underlag i utredningen. Utfallet av denna parlamentariska utredning kommer påverka Region Gotlands förutsättningar att genomföra sitt uppdrag framöver.

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling handlar såväl om den omställning som Region Gotland bidrar till på vår ö som det interna omställningsarbetet mot hållbarhet regionen etablerar. Med utgångspunkt i regional utvecklingsstrategi (RUS) och Agenda 2030 sker insatser inom samtliga hållbarhetsperspektiv. Genomförandeprogrammen ger driv för frågor som klimat, miljö och energi, näringslivets förutsättningar och innovation samt social välfärd. Exempelvis kan nämnas att energicentrum är ca 2,5 år in i sin verksamhet och har under perioden etablerat sig som en central kraft i Gotlands energiomställning. Vidare fortsätter arbetet med planering för Gotland Symbios Center, med grund i cirkulär ekonomi och etablering av företag och verksamheter som främjar hållbar utveckling och tillväxt. Därtill pågår projektet Relocation Gotland som syftar till ett smartare, modernt och mera träffsäkert arbetssätt med digital inflyttarservice och långsiktig strategisk kommunikation. Det finns fortsatt humanitära men även strukturella skäl att prioritera det långsiktiga folkhälsoarbetet.

Satsningar kräver extra medel

Sommarens skyfall och översvämningar i Sverige har bidragit till en högre medvetenhet hos allmänheten om klimatförändringar och det stora behov som finns att klimatanpassa kommuner, regioner och enskilda fastigheter. Under perioden har förslag till Region Gotlands klimatanpassningsplan tagits fram. De åtgärder som förslås i planen kommer ha stor påverkan på regionens verksamhet. Klimatanpassningsplanen fastslår att de klimatförändringar som framförallt kommer påverka Gotland är torra och värmeböljor med stor påverkan på vattenförsörjningen, översvämningar via skyfall och havsnivåhöjningar vilket påverkar hela samhällsbyggnadsplaneringen och -processen, samt ökad erosion vilket medför risk för skred och ras. Klimatanpassning är mycket kostnadsdrivande, men enligt forskning betydligt mer kostnadseffektivt än att oförberett hantera ett skyfall när det kommer.

Även satsningar som krävs för att minska verksamhetens negativa miljöpåverkan och för att nå målet om minskade CO₂-utsläpp, såsom exempelvis byte av bränsle från diesel till HVO, kan inte genomföras utan att finansiering har säkrats för den merkostnad det kommer att innebära. För teknikförvaltningen kommer också fler resurser behöva arbeta med klimatanpassning i linjeverksamheten. För närvarande finns inte dessa resurser, utan de kommer att behöva tillkomma under kommande år. Det är sannolikt att det kommer bli konkurrens om de på marknaden tillgängliga resurserna både vid rekrytering och när konsulter ska anlitas.

Sammanfattningsvis kommer den eskalerande klimatkrisen kräva omställning, anpassning och kompetenshöjning för Region Gotland i allt snabbare takt. Vidare är klimatomställning och -anpassning avgörande för att Region Gotland ska bidra till målen i Vårt Gotland 2040. Utveckling är kostnadsdrivande, och utrymme måste skapas i kommande budgetar och investeringsplaner för att möjliggöra val av klimatsmarta alternativ.

Styrning och stöd

På vilket sätt den politiska styrningen av Region Gotland kommer att ske framåt är under förändring genom beslut om ny styrmodell. Det innebär att även verksamhetsstyrningen kommer att ske på ett annat sätt. Det är av vikt att den nya styrmodellen och tillhörande styrande och stödjande processer utvecklas enligt vad som nu är beslutat. Det här är en utvecklingsresa som kommer att pågå under flera år. Utvecklingsarbetet involverar alla från regionfullmäktige, styrelse, nämnder samt alla förvaltningar. Det är otroligt viktigt att dialogen hålls levande så att det blir en effektiv styrning som tar Region Gotland mot den önskade utvecklingen i samhället samt inom organisationen. Utifrån styrningen behöver också

stödet från regionstyrelseförvaltningen samordnas. Det finns mycket kvar att göra i att utveckla det samlade stödet till framförallt chefer.

Regionstyrelseförvaltningen uppmärksammar att de förändringar som sker i omvärlden och i koncernstyrningen speglas i de frågor förvaltningen ställs inför i uppdraget att på olika sätt ge stöd till Region Gotlands verksamheter och chefer. Uppgifterna och frågorna som våra medarbetare, från såväl HR, ekonomi, kommunikation som digitalisering, möter är mer komplexa än tidigare. Samtidigt som bristen på kompetens inom vissa områden är kännbar. Därtill ställer förvaltningarna mer och fler krav på nya moduler och funktioner som skulle underlätta deras arbete. Det kräver nya arbetssätt, förändringstöd i implementeringen och inte sällan investeringar i nya system.

2.3 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

I samband med delårsrapporten ska en samlad bedömning göras om huruvida målen för god ekonomisk hushållning kommer att uppnås, om balanskravet är uppfyllt och om de finansiella målen är uppfyllda.

För Region Gotland utgör visionen, värderingarna, verksamhetsidén samt målen inom verksamhetsperspektivet i styrkortet det som pekar ut vad som är betydelsefullt i arbetet med att uppnå god ekonomisk hushållning. Målen i verksamhetsperspektivet är liktydiga med målen för god ekonomisk hushållning.

För de flesta mål inom verksamhetsperspektivet saknas resultat på indikatorerna för perioden. Ambitionen är dock att ge en bild av om vi är på rätt väg. Vid senaste bedömningen av god ekonomisk hushållning bedömdes målen inom målområdena kvalitet som delvis uppfyllda och inom målområdet medarbetare som delvis uppfyllda samt i hög grad uppfyllda. Vid delårets bedömning konstateras att många aktiviteter och satsningar pågår för att förbättra resultatet. Bedömningen blir således att vi är på rätt väg i arbetet med att öka måluppfyllelsen ytterligare inom målområdena kvalitet och medarbetare.

Endast ett av de tre finansiella målen uppnås under perioden. Det är målet *Region Gotlands ekonomiska ställning stärks genom att soliditeten varje år förbättras och närmar sig 45 procent vid mandatperiodens slut*. Soliditeten har förbättrats något och uppgår till 43,3 procent. Egenfinansieringsgraden i perioden är hög och visar att regionen klarat att finansiera investeringsutgifterna utan att låna mer pengar. Även de avgiftsfinansierade verksamheternas investeringar har egenfinansierats. De två finansiella målen för årets resultat uppnås inte. Balanskravsresultatet för perioden uppgår till -59 mnkr efter justeringar för reavinster, orealiserade och realiserade vinster/förluster på värdepapper. För helåret är prognosen att inget av de finansiella målen kommer att uppnås och att balanskravsresultatet kommer att bli -88 mnkr.

Region Gotlands finansiella ställning har stärkts de senaste tre åren och vid början av året hade regionen en stark finansiell ställning. Soliditeten inklusive hela pensionsförpliktelsen var positiv och uppgick till 10,7 procent. Likvida medel och kortfristiga placeringar uppgick till 401 mnkr. Pensionsmedelsplaceringarna uppgick till 456 mnkr. Låneskulden har amorterats de senaste åren och uppgick till 385 mnkr. Borgen har bara lämnats till helägda kommunala bolag och risken för att behöva infria borgen bedöms som liten. För 2023 bedöms den finansiella ställningen försvagas på grund av den höga kostnadsutvecklingen som gör att prognostiserat resultat är svagt och balanskravsresultatet är negativt. Samtidigt är investeringsnivån hög. En starkt bidragande orsak till den snabba och höga kostnadsutvecklingen är den höga inflationen. Den höga inflationen gör att pensionskostnaderna ökar exceptionellt mycket 2023 och 2024 och skapar obalans i ekonomin. Den mycket höga nivån

på pensionskostnaderna är tillfällig och när inflationen normaliseras så kommer även pensionskostnaderna minska till en hanterbar nivå. Den höga kostnadsutvecklingen inom nämnderna och då framför allt hälso- och sjukvården är oroande och beror bara delvis på inflationen.

Sammantaget görs bedömningen att den ekonomiska hushållningen i perioden är godtagbar givet förutsättningarna som nämnts ovan. Den finansiella ställningen är fortfarande stark även om den försvagas under 2023. Den ekonomiska hushållningen över tid bedöms vara god men åtgärder för att hålla tillbaka kostnadsutvecklingen är nödvändigt de kommande åren.

2.3.1 Periodens resultat

Resultatet i perioden uppgår till 59 mnkr (295 mnkr, 2022). Jämfört med motsvarande period föregående år är resultatet väsentligt lägre. Nämnderna redovisar ett samlat underskott mot budget på -36 mnkr (98 mnkr, 2022). Det beror bland annat på en hög kostnadsutveckling och att de tillfälliga riktade statsbidragen kopplade till pandemin inte längre finns kvar. Finansförvaltningen har ett överskott mot budget på 48 mnkr som beror på att skatteintäkter och bidrag har en positiv budgetavvikelse samt att även finansnettot har en positiv budgetavvikelse. I delårsresultatet ingår vinster från fastighetsförsäljningar med netto 89 mnkr. Även vinster från pensionsmedelsplaceringar ingår i delårsresultatet med 38 mnkr.

Efter sommaren minskar skulderna för semester, upphållslön och ferielön som påverkar delårsresultatet positivt och brukar innebära att delårsresultatet alltid är högre än årsprognosen. I delåret uppgår den totala skuldminskningen till 48 mnkr och påverkar resultatet positivt med motsvarande belopp.

Periodresultatet exklusive jämförelsestörande poster, i form av vinster från fastighetsförsäljningar samt realiserade och orealiserade vinster och förluster på finansiella omsättningsstillgångar, uppgår till -68 mnkr (324 mnkr, 2022).

Balanskravsresultatet för perioden uppgår till -59 mnkr (348 mnkr, 2022) efter justering av reavinster samt orealiserade vinster och förluster på finansiella omsättningstillgångar.

Periodresultatet i förhållande till verksamhetens nettokostnad uppgår till 1,4 procent och klarar inte det finansiella målet på 2 procent.

	Budget 2023	Utfall jan-aug 2023	Utfall jan-aug 2022	Prognos 2023	Bokslut 2022
Intäkter	4 585	1 219	1 191	4 725	4 715
Kostnader	-10 513	-5 270	-4 806	-10 876	-10 365
Avskrivningar	-330	-217	-216	-321	-328
Verksamhetens nettokostnader	-6 258	-4 268	-3 831	-6 472	-5 978
Skatteintäkter	4 593	3 118	2 977	4 667	4 459
Generella statsbidrag och utjämning	1 874	1 277	1 228	1 912	1 838
Verksamhetens resultat	209	127	374	107	319
Finansiella intäkter	10	46	4	50	17
Finansiella kostnader	-123	-114	-83	-125	-99
Årets resultat	96	59	295	32	237

Tabell 1: Resultaträkning Region Gotland, mnkr

I kolumnerna budget, prognos och bokslut finns interna transaktioner med och gör att intäkter och kostnader får högre belopp men de interna transaktionerna påverkar inte verksamhetens nettokostnader.

2.3.2 Nettokostnadsanalys

I perioden uppgår den totala nettokostnadsökningen, inklusive finansnetto, för Region Gotland till 10,9 procent. Det är en mycket hög ökningstakt. Verksamheternas intäkter har en svag ökning på 2,4 procent medan verksamhetens kostnader har en hög ökningstakt på 9,7 procent.

Verksamhetens intäkter har ökat med endast 2,4 procent motsvarande 28 mnkr. Förklaringen till den svaga ökningen är att de riktade statsbidragen har minskat med 16 procent motsvarande -81 mnkr. Avgifter och taxor ökar med 7 procent. Reavinsterna har ökat mycket på grund av markförsäljningen av Gustavsvik som gjordes i början av året. Försäljning av varor och tjänster har ökat med 14 procent och större del av ökningen avser hälso- och sjukvårdstjänster till andra regioner. Hyror och arrenden ökar med 8 procent.

Verksamhetens kostnader har en ökningstakt på 9,7 procent motsvarande 464 mnkr jämfört med motsvarande period föregående år. Det är kostnader för pensioner och hypersonal som har den högsta procentuella ökningen. Den höga inflationen gör att även kostnader för energi, förbrukningsmaterial och lokaler ökar mycket. Även kostnader för löner och sociala avgifter ökar relativt mycket.

Pensionskostnaderna ökar exceptionellt mycket. Ökningen uppgår till 158 mnkr motsvarande 58 procent och beror främst på den höga inflationen. Pensionerna ska enligt avtal värdesäkras och indexeras med prisbasbeloppets förändring som var ovanligt stor för 2023. En ytterligare förklaring till ökningen av pensionskostnaderna är att ett nytt pensionsavtal, AKAP-KR, började gälla från 2023 och innebär att premierna höjdes med 1,5 procentenheter för alla medarbetare.

Kostnaden för inhyrd personal har en fortsatt mycket hög kostnadsutveckling från en tidigare hög nivå. Kostnaden för inhyrd personal uppgår till 138 mnkr och har ökat med 29 procent jämfört med motsvarande period föregående år. I jämförelse med samma period 2021 har kostnaderna för hyrpersonal fördubblats på två år.

Kostnaderna för el har ökat med 31 procent motsvarande 11 mnkr. Livsmedelskostnaderna har ökat med 30 procent motsvarande 11 mnkr. Kostnaderna för läkemedel och medicinskt material ökar med 13 procent motsvarande 32 mnkr. Lokal och fastighetskostnaderna ökar med 12 procent motsvarande 19 mnkr. Transporter och resor ökar med 11 procent. Resekostnaderna för personal är på samma nivå som före pandemin.

Löner och sociala avgifter har ökat med 6,7 procent jämfört med motsvarande period föregående år. En orsak till kostnadsökningen är bland annat den årliga lönerevisionen samt att faktiskt arbetad tid har ökat med 3,6 procent motsvarande 172 heltidsarbetare från januari till juli.

Kostnaden för avskrivningarna ligger på samma nivå som motsvarande period förra året.

Skatteintäkterna ökar med 4,7 procent jämfört med samma period förra året enligt den senaste skatteprognosen från SKR i augusti. Skatteunderlaget utvecklas positivt till följd av en hög sysselsättning och ökade timlöner. Skatteavräkningarna för 2022 och för 2023 förväntas bli positiva. Även generella statsbidrag och utjämning ökar motsvarande 4,0 procent. Det är framför allt inkomstutjämningen som står för ökningen.

Finansiella intäkter ökar med 41 mnkr och beror på en positiv avkastning för pensionsmedelsplaceringarna under perioden. De finansiella kostnaderna ökar däremot mycket motsvarande 31 mnkr. Det beror på att den finansiella kostnaden för pensionsskulden har ökat mycket på grund av den höga inflationen. Finansnettot är negativt med -68 mnkr men har i jämförelse med motsvarade period förra året förbättrats med 14 procent.

För helåret prognostiseras nettokostnadsökningen inklusive finansnetto till 8 procent. Om jämförelsestörande poster (vinster från fastighetsförsäljningar och finansiella placeringar) exkluderas blir ökningen ännu större, 11 procent.

Skatteintäkter och bidrag beräknas öka med 4,5 procent för helåret 2023 enligt den senaste skatteprognosen från SKR i augusti. Skatteintäkterna väntas öka med 4,7 procent till följd av en god utveckling av skatteunderlaget. Skatteavräkningarna för 2022 och för 2023 är positiva. Även statsbidrag och utjämning ökar förhållandevis mycket, 4,0 procent. Det är inkomstutjämning som står för den största delen av ökningen.

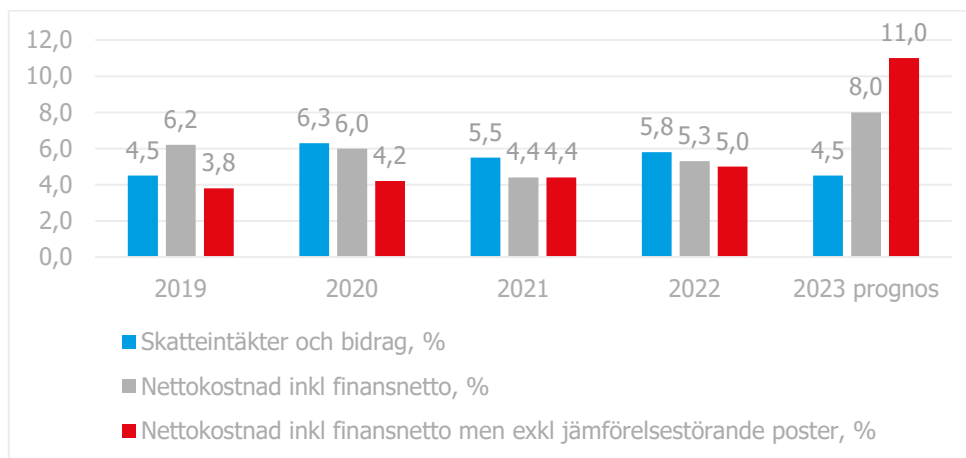

Diagram 1: Skatte- och nettokostnadsutveckling på helåret (utfall respektive prognos) för åren 2019-2023 (procent)

Nämndernas nettokostnadsutveckling

Nämndernas nettokostnadsökning i perioden är 9,9 procent. Motsvarande period föregående år var nettokostnadsökningen 4,5 procent. För att nämndernas ska klara sin budget krävs att nettokostnadsutvecklingen totalt för alla nämnder får bli högst 5,8 procent 2023. Nämndernas prognostiserade underskott på –159 mnkr innebär en nettokostnadsökning på 8,5 procent.

	Utfall jan-aug 2022	Utfall jan-aug 2023	Procentuell för- ändring
Taxor och Avgifter	421	459	9,0%
Statsbidrag	529	449	-15,1%
Försäljning vara/tjänst	480	520	8,3%
Intern resursfördelning	1 144	1 237	8,1%
Övriga intäkter	456	472	3,5%
Totala intäkter	3 030	3 137	3,5%
Personal	-2 593	-2 814	8,5%
Köp av tjänst	-449	-492	9,6%
Köp huvudverksamhet	-895	-908	1,5%
Förbrukningsmaterial	-472	-532	12,7%
Lokaler	-569	-597	4,9%
Avskrivning, internränta	-239	-240	0,4%
Intern resursfördelning	-1 145	-1 224	6,9%
Övriga kostnader	-470	-509	8,3%
Summa kostnader	-6 832	-7 316	7,1%
Nettokostnad	-3 802	-4 179	9,9%

Tabell 2: Nämndernas intäkter och kostnader januari-augusti 2023 jämfört med januari-augusti 2022 (inklusive interna poster), mnkr

Verksamhetens intäkter uppvisar en ökning på 3,5 procent motsvarande 107 mnkr. Statsbidragen minskar med 80 mnkr och beror på att flera statsbidrag kopplade till pandemin inte längre finns kvar. Hälso- och sjukvården har haft den absolut största minskningen. Minskningen av statsbidrag skulle ha varit ännu större om tekniska nämnden inte fått ta del av elstödet som gav en intäkt på 20 mnkr. Intäkter från taxor och avgifter ökar med 9 procent motsvarande 38 mnkr. Det är avgifter inom verksamheterna vatten- och avlopp, hamn, avfall och äldreomsorg som har ökat mest. Försäljning av vara/tjänst har ökat med 8 procent motsvarande 40 mnkr och det är inom hälso- och sjukvård samt försörjningsverksamheterna ökningen har skett.

Verksamhetens kostnader har en hög ökningstakt på 7,1 procent. Den höga inflationen påverkar kostnadsutvecklingen mycket. De kostnadslag som ökar mest är köp av tjänst, förbrukningsmaterial och personal med en sammanlagd kostnadsökning på 324 mnkr. I köp av tjänst ingår hyrpersonal där kostnaderna ökat mycket för sjuksköterskor men även för

läkare. Även IT-tjänster och måltid har höga kostnadsökningar. I kostnadsslaget förbrukningsmaterial är det livsmedel, läkemedel och medicinskt material som står för kostnadsökningen.

Personalkostnadsökningen beror bland annat på den årliga lönerrevisionen, ett ökat antal anställda och att personalomkostnadspålägget höjts med 3 procentenheter.

Nämnd	Nettoutfall jan-aug 2022	Nettoutfall jan-aug 2023	Procentuell för- ändring 2022-2023	Procentu- ell föränd- ring 2021-2022
Regionstyrelsen	342	370	8,2%	7,2%
<i>varav</i>				
<i>politikerorganisationen</i>	18	21	16,7%	-5,3%
<i>regionstyrelseförvaltningen</i>	280	301	7,5%	8,5%
<i>räddningstjänst</i>	44	48	9,1%	4,8%
Tekniska nämnden	123	109	-11,4%	-2,4%
Miljö- och byggnämnden	28	44	57,1%	-3,4%
Barn- och utbildningsnämnden	820	895	9,1%	3,0%
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	205	220	7,3%	2,0%
Socialnämnden	993	1 067	7,5%	2,9%
Hälsa- och sjukvårdsnämnden	1 291	1 474	14,2%	7,4%
Summa	3 802	4 179	9,9%	4,5%

Tabell 3: Nettokostnadsökning 2023 per nämnd, ackumulerat utfall januari-augusti, interna transaktioner är inkluderade, mnkr

Regionstyrelseförvaltningen har nettokostnadsökning på 8 procent som huvudsakligen beror på ökade kostnader för personal och livsmedel. De ökade personalkostnaderna beror bland annat på att den arbetade tiden har ökat med motsvarande 22 årsarbetare. Personalkostnaderna ligger inom budget.

Räddningstjänsten har en nettokostnadsökning på 9 procent. Det är personalkostnaderna som i huvudsak förklarar ökningen. Räddningstjänsten har ökat antal anställda i samband med sin omorganisation. Ett nytt pensionsavtal ger också en högre lönekostnad. Personalkostnaderna är 4 mnkr över budget och det beror bland annat på att heltidspersonal bemannar Slite brandstation samt att Fårösunds räddningspersonal åker på larm i Slite då det inte finns tillräckligt med RiB-anställd personal på Slite brandstation.

Tekniska nämnden har en nettokostnadsutveckling på -11 procent. Intäkterna har ökat med 7 procent vilket motsvarar 63 mnkr medan kostnaderna ökat med 5 procent motsvarande 49 mnkr. Bland intäkterna är det är avgifter och taxor samt statsbidrag som står för merparten av intäktsökningen. Avgifter och taxor har ökat mest inom vatten- och avloppsverksamheten till följd av höjd VA-taxa och högre försäljningsvolym. Även avfall och hamn har

ökade intäkter från taxor och avgifter. Ökningen av statsbidrag beror på elstödet där Region Gotland fick 20 mnkr. På kostnadssidan är det främst ökade kostnader för lokaler, förbrukningsmaterial och personal som står för ökningen.

Miljö- och byggnämnden har en nettokostnadsutveckling för årets åtta första månader på 57 procent jämfört med samma period 2022. Siffrorna mellan åren är inte jämförbara eftersom enheten mark- och exploatering omorganiserades till samhällsbyggnadsförvaltningen under hösten 2022. Statsbidragen har minskat då flera externt finansierade projekt avslutats.

Barn- och utbildningsnämnden har en nettokostnadsökning 9 procent. Intäkterna har ökat med 5 procent medan kostnaderna ökat med 7 procent. Bland kostnaderna har personal ökat med 9 procent, köp av verksamhet med 6 procent och köp av tjänst med 8 procent.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har en nettokostnadsökning 7 procent. Intäkterna har ökat med 2 procent medan kostnaderna ökat med 5 procent. Den svaga ökningen av intäkterna beror på att statsbidragen har minskat med 9 mnkr motsvarande 15 procent. På kostnadssidan är det personal, köp av tjänst, lokaler och köp av huvudverksamhet som förklarar ökningen.

Socialnämndens har en nettokostnadsökning på 8 procent. De stora kostnadsposterna är personalkostnaderna som ökar med 9 procent och köp av verksamhet från privata utförare som ökar med 4 procent. Övriga poster som ökar är främst förbrukningsmaterial som avser hjälpmedel, välfärdsteknik, skyddsmaterial, arbetskläder och livsmedel. Även kostnader för lokaler och måltider ökar. Intäkterna totalt sett har ökat med 8 procent. Ökningen avser främst högre intäkter från omvårdnadsavgifter och beror på att det är fler brukare med insatser inom äldreomsorgen, främst hemtjänst. Socialnämnden får också betydande statsbidrag, både som riktade och generella, som framför allt går till äldreomsorgen och som är högre i år än föregående år. I perioden uppgår statsbidragen till 51 mnkr.

Hälso- och sjukvårdsnämndens har en mycket hög nettokostnadsökning på 14 procent. Det beror både på att intäkterna minskar och att kostnaderna ökar. Intäkterna minskar med 8 procent motsvarande 47 mnkr. Bland intäkterna så är det statsbidragen som minskar, -78 mnkr motsvarande 26 procent. Taxor och avgifter, försäljning av tjänster och övriga intäkter ökar men kan inte kompensera för bortfallet av statsbidragen. Kostnaderna ökar med 7 procent motsvarande 137 mnkr. De flesta kostnadsposterna ökar mycket. Köp av tjänst, där hyrpersonal ingår ökar med 11 procent. Förbrukningsmaterial, där läkemedel och medicinskt material ingår, ökar med 13 procent. Personalkostnaderna ökar med 8 procent och beror bland annat på att faktiskt arbetad tid ökar motsvarande 36 heltidsarbetare.

2.3.3 Årsprognos

Det prognostiserade resultatet för helåret är 32 mnkr och innebär en budgetavvikelse på -64 mnkr. I jämförelse med föregående prognos från april har resultatprognosen förbättrats med 101 mnkr. Det är framför allt prognosen för finansförvaltningen som har förbättrats.

För finansförvaltningen innebär prognosen en positiv budgetavvikelse på 102 mnkr. Det är en förbättring med 103 mnkr sedan i april. SKR har kommit med en ny skatteprognos i augusti som visar på en starkare utveckling av skatteunderlaget och därmed högre skatteintäkter än i föregående prognos från april. Skatteintäkterna har förbättrats med 56 mnkr sedan i april. Finansnettot har också förbättrats jämfört med föregående prognos, en förbättring

med 24 mnkr. Det förbättrade finansnettot beror på en positiv utveckling av pensionsmedelsplaceringarna under perioden. De orealiserade och realiserade vinsterna på pensionsmedelsplaceringarna ingår i prognosen med 38 mnkr, vilket är samma belopp som i delårsutfallet. Skatteintäkter och finansnetto har positiva budgetavvikelser medan pensionskostnader och vinster från fastighetsförsäljningar har negativa budgetavvikelser.

Prognosen för balanskravet bedöms bli -88 mnkr efter justeringar för reavinster och vinster/förluster på värdepapper. Prognostiserat resultat i förhållande till verksamhetens nettokostnad uppgår till 0,5 procent och klarar därmed inte det finansiella målet på 2 procent.

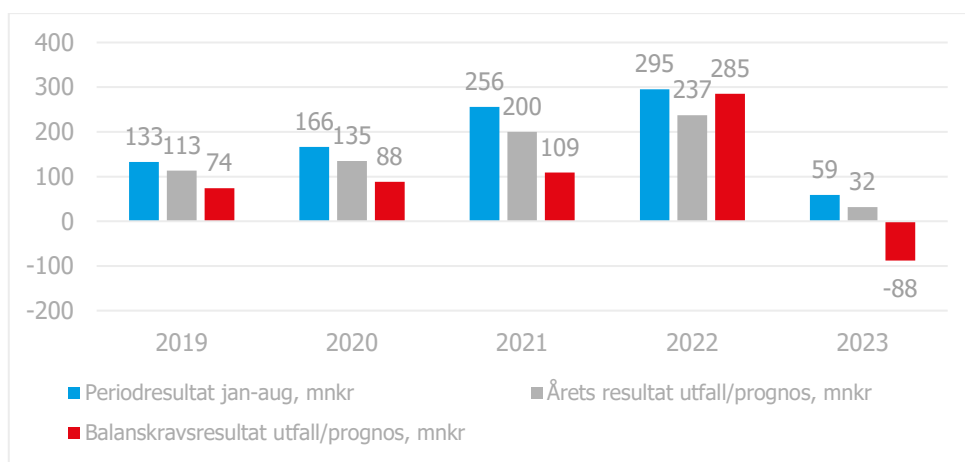

Diagram 2: Periodresultat, årsresultat och balanskravsresultat 2019-2023, mnkr

Nämndernas prognos

Nämnderna prognostiserar ett mycket stort underskott mot budget på -159 mnkr. I jämförelse med föregående prognos från april på -163 mnkr är det något lägre. Samtidigt har några nämnder nyttjat eget kapital med 8 mnkr vilket minskar budgetavvikelsen. Utan nyttjandet av eget kapital skulle budgetavvikelsen varit -167 mnkr. För helåret är det fyra nämnder som bedömer att de inte kommer att klara sin budget. Det största underskottet finns hos hälso- och sjukvårdsnämnden som har en prognos på -145 mnkr. Barn- och utbildningsnämnden har en prognos på -26 mnkr. Räddningstjänsten har ett prognostiserat underskott på -7 mnkr som gör att regionstyrelsen får en negativ budgetavvikelse. Miljö- och byggnämnden har en prognos på -4 mnkr i budgetavvikelse.

Under den senaste femårsperioden har nämnderna klarat att hålla budget under tre år och det var de tre närmaste föregående åren. Det berodde bland annat på stora statsbidrag kopplat till pandemin men även på tillfälliga tilläggsanslag. Nämnderna har fått stora tillskott i sina budgetar de senaste åren men klarar trots det inte att hålla budgeten. De senaste fem åren har tillskotten uppgått till ca 4-5 procent per år exklusive tilläggsanslag. En hög kostnadsutveckling och minskade riktade statsbidrag är en del av förklaringen. Den höga kostnadsutvecklingen beror bland annat på den höga inflationen.

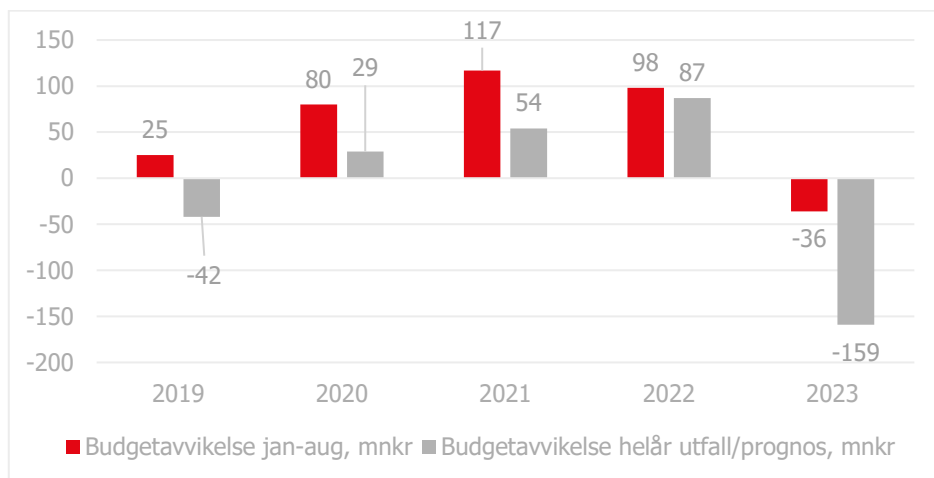

Diagram 3: Nämndernas budgetavvikelse netto 2019-2023, mkr

Fyra nämnder har förbättrat sitt prognostiserade resultat i jämförelse med föregående prognos i aprilrapporten, en nämnd har oförändrad prognos och två nämnder prognostiserar ett försämrat resultat.

Regionstyrelsens har en prognos på -2 mkr, budgetavvikelsen har minskat med 3 mkr sedan i april. Regionstyrelseförvaltningen och politikerorganisationen har positiva budgetavvikelser medan räddningstjänsten har en prognostiserad budgetavvikelse på -7 mkr som ökat med 1 mkr sedan aprilrapporten. Det är framför allt på kostnadssidan som räddningstjänstens inte klarar att hålla sin budget. Personalkostnaderna bedöms få en budgetavvikelse på -4 mkr och beror främst på att Slite brandstation bemannas med heltidsanställd personal istället för med RiB-personal. Även ett nytt pensionsavtal för brandmän ger ökade personalkostnader. Högre kostnader för arbetskläder, förbrukningsmaterial, fordon och köpta tjänster än budgeterat bidrar också till underskottet.

Regionstyrelseförvaltningen har en positiv prognos på 2 mkr som i huvudsak beror på överskott för kapitalkostnader och centrala anslag. Politikerorganisationens positiva budgetavvikelse beror på lägre kostnader bland annat för representation och för ställföreträdare inom överförmyndarnämnden.

Tekniska nämnden har en prognos på 14 mkr. Det är en förbättring med 31 mkr sedan april. En bidragande orsak till förbättringen är att nämnden fått sin ansökan om elstöd beviljad i juli vilket gav en intäkt på 20 mkr. De verksamheter som prognostiserar större överskott är framför allt; vatten- och avlopp, hamn och fastighet. Kollektivtrafik och samhällsbetalda resor har ett bedömt underskott på -18 mkr och avfallsavdelningens prognos är -4 mkr.

Miljö- och byggnämnden har en prognos på -4 mkr. Det är en förbättring med 3 mkr jämfört med föregående prognos. Nämndens underskott beror på att intäkterna från taxor och avgifter inte når upp till budgeterad nivå, budgetavvikelsen är -11 mkr. De största avvikelserna finns i verksamheterna bygglov och översiktsplan. Mark- och exploateringsverksamheten och förvaltningsstöd har positiva budgetavvikelser som till del kompenserar nämndens intäktsbortfall.

Barn- och utbildningsnämnden har en prognos på -26 mnkr vilket är 8 mnkr sämre jämfört med aprilrapporten. Underskottet finns inom grundskolan och beror bland annat på nuvarande skolorganisation med många små geografiskt utspridda skolenheter med ett mindre antal elever vilket leder till högre kostnader. Ett ökat antal barn i behov av särskilt stöd och en ökad psykisk ohälsa hos elever medför också ökade kostnader. Det är på kostnadssidan som de negativa budgetavvikelserna finns bland för personal, köp av huvudverksamhet och köp av tjänster.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens prognostiserar en positiv budgetavvikelse på 4 mnkr. Det är gymnasieverksamheten som bedöms ge överskott. Kostnader för bland annat personal och förbrukningsmaterial förväntas bli lägre än budgeterat.

Socialnämnden bedömer att budgeten kommer att klaras. Det är framför allt stora statsbidrag till äldreomsorgen som gör att nämnden klarar sin budget. Äldreomsorgen har en årsprognos på +52 mnkr medan LSS-verksamheten har en prognos på -53 mnkr och individ- och familjeomsorgens prognos är -8 mnkr. Övriga verksamheter prognostiserar överskott som gör att nämndens budget som helhet klaras.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har ett mycket stort prognostiserat underskott på -145 mnkr. I jämförelse med aprilprognosen är det en försämring med 40 mnkr. Intäkterna bedöms bli 47 mnkr högre än budget, framför allt statsbidrag och försäljning av tjänster. Kostnaderna bedöms överskrida budget med 192 mnkr. Kostnadslag med stora prognostiserade budgetavvikelser är hyrpersonal -137 mnkr, läkemedel och medicinskt material -33 mnkr, lokalhyror för personalbostäder -24 mnkr. Personalkostnaderna väntas däremot ge en positiv budgetavvikelse på 24 mnkr.

Nämnd	Budget jan-aug	Utfall jan-aug	Avvikelse jan-aug	Årsbudget 2023	Prognos 2023	Helårs- avvikelse	Utfall 2022
Regionstyrelsen	377	370	7	555	557	-2 (-5)	4
<i>varav</i>							
<i>politikerorganisationen</i>	23	21	2	35	32	3 (1)	3
<i>regionstyrelseförvaltningen</i>	313	301	12	458	456	2 (0)	10
<i>räddningstjänst</i>	41	48	-7	62	69	-7 (-6)	-9
Tekniska nämnden	153	109	44	224	210	14 (-17)	0
Miljö- och byggnämnden	43	44	-1	63	67	-4 (-7)	-5
Barn- och utbildningsnämnden	913	895	18	1 371	1 397	-26 (-18)	14
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	243	220	23	363	359	4 (4)	12
Socialnämnden	1 068	1 067	1	1 603	1 603	0 (-15)	46
Hälso- och sjukvårdsnämnden	1 346	1 474	-128	2 018	2 163	-145 (-105)	16
Summa	4 143	4 179	-36	6 197	6 356	-159 (-163)	87

Tabell 4: Sammanställning av budget, utfall och prognos för Region Gotlands nämnder, mnkr. Inom parentes är årsprognosen från aprilrapporten.

2.3.4 Balanskravsresultat

Balanskravsresultatet för perioden uppgår till -59 mnkr efter justeringar. Periodresultatet har justerats för reavinster från fastighetsförsäljningar med 85 mnkr. Orealiserade värdeförändringar på pensionsmedlen har justerats med 35 mnkr netto. En återföring av orealiserade värdeförändringar avseende tidigare år har tagits upp med 1 mnkr för de fondandelar som avyttrats under perioden.

Balanskravsresultatet för helåret prognostiseras till -88 mnkr efter justering för reavinster samt orealiserade vinster och förluster på finansiella omsättningstillgångar. Resultatutjämningsreserven uppgår till 364 mnkr och kan användas för att reglera det negativa balanskravsresultatet.

	2023 jan-aug	2023 prognos	2022	2021	2020	2019
Årets resultat enligt resultaträkningen	58,9	32	237,1	199,5	134,6	112,5
- reducereing av samtliga realisationsvinster	-82,7	-85	-31,7	-26,7	-53,9	-14,8
+ justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0	0	0	0	0
+ justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0	0	0	0	0
-/+ orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-35,9	-36	28,8	-66,8	-11,7	-24,0
+/- återföring orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0,6	1	50,4	2,6	18,7	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-59,1	-88	284,6	108,6	87,7	73,7
- reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0,0	0	-185,6	-63,2	-51,3	0
+ användning av medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0	0	0	0	0
Balanskravsresultat	-59,1	-88	99	45,4	36,4	73,7
Balanskravsunderskott från tidigare år	0,0	0	0	0	0	0
Balanskravsunderskott kvar att reglera	-59,1	-88	0	0	0	0
Resultatutjämningsreserv	364,2	364,2	364,2	178,6	115,4	64,1

Tabell 5: Balanskravsresultat 2019-2023, mnkr

2.3.5 Likviditet och låneskuld

Likviditeten har försvagats under perioden. Likvida medel tillsammans med kortfristig placering i räntefonder uppgår till 151 mnkr. Det är en kraftig minskning med 250 mnkr sedan årsskiftet. Minskningen beror dels på att 100 mnkr har avsatts enligt plan till pensionsme-

delsförvaltningen samt dels på finansiering av periodens investeringar på 424 mnkr. Därutöver har kostnaderna ökat mycket samtidigt som intäkterna haft en svagare ökning vilket också påverkar likviditeten.

Låneskulden uppgår till 381 mnkr och har minskat med 4 mnkr sedan årsskiftet. Andelen lån till fast ränta utgör 92 procent av skuldportföljen. Genomsnittsräntan på låneskulden är 2,15 procent och den genomsnittliga räntebindningstiden är 3,2 år. Den genomsnittliga kapitalbindningen uppgår till 2,4 år. Periodens räntekostnader för låneskulden uppgår till 5 mnkr. För helåret prognostiseras räntekostnaderna för lån till 8 mnkr.

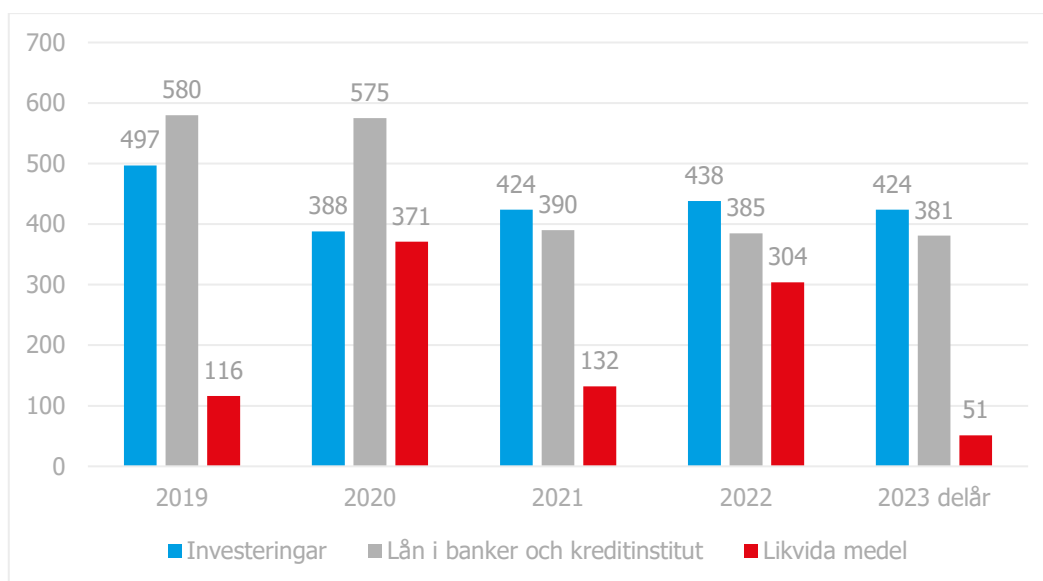

Diagram 4: Låneskuld, investeringar och likvida medel åren 2019-2023, mnkr

2.3.6 Pensionsförpliktelse och pensionsmedel

Pensionsförpliktelsen är regionens totala pensionsskuld till de anställda. Pensionsförpliktelsen redovisas både som en ansvarsförbindelse och som en avsättning i balansräkningen. Ansvarsförbindelsen avser pensioner intjänade till 1998 och minskar i takt med att pensionerna betalas ut. Avsättningen avser förmånsbestämd pension intjänad från 1998 och framåt. Den totala pensionsförpliktelsen uppgick på balansdagen till 3 762 mnkr, varav avsättningen i balansräkningen utgör 1 517 mnkr och ansvarsförbindelsen 2 245 mnkr. Pensionsskulden beräknas enligt ett särskilt regelverk ”Riktlinjer för pensionsskultsberäkning” (RIPS 21) som SKR beslutar om. Avsättningen har ökat med 228 mnkr sedan årsskiftet och det motsvarar en ökning på 18 procent, vilket är en mycket hög ökningstakt. Ökningen beror främst på det varit en mycket hög inflation och att pensionsförmånerna enligt avtal ska värdesäkras genom att pensionskulden indexeras med prisbasbeloppets förändring. Prisbasbeloppet ökade med 8,7 procent 2023. Även ansvarsförbindelsen ökade på grund av den höga inflationen. Ansvarsförbindelsen ökade med 82 mnkr under perioden.

Regionfullmäktige beslutade 2019 att nya medel ska avsättas till pensionsmedelsportföljen. Totalt ska 1 000 mnkr avsättas under 20 år med början 2020. Syftet med avsättningsplanen är att pensionsmedlen till slut ska täcka hela pensionsförpliktelsen. Under årets första månader har 100 mnkr i nya medel satts av till pensionsmedelsportföljen. För helåret 2023 ska 150 mnkr sättas av enligt plan.

Pensionsmedlen uppgick vid balansdagen till 591 mnkr och värderas till verkligt värde. I jämförelse med årsskiftet har portföljen ökat med 135 mnkr. Ökningen beror dels på att nya medel avsatts och dels på en positiv värdeutveckling under perioden. Avkastningen för pensionsmedelsportföljen har under perioden varit 7,6 procent. På balansdagen utgjordes portföljen av 56 procent aktiefonder och 44 procent räntefonder. Förvaltningen styrs med en dynamisk riskallokering som avgör hur stor andelen aktier i portföljen får vara och innebär att portföljen som mest kan tappa 20 procent i värde i förhållande till sitt högsta värde de senaste 24 månaderna. Under året har andelen aktier successivt ökats då marknadsrisken minskat.

Pensionsmedlen täcker 15,7 procent av den totala pensionsförpliktelsen per 31 augusti vilket är en förbättring med 2,5 procentenheter sedan årsskiftet.

2.3.7 Soliditet

Soliditeten är ett mått på finansiell styrka och visar hur stor andel av de totala tillgångarna som är finansierade med eget kapital. Soliditetsutvecklingen är beroende av två faktorer, dels hur det egna kapitalet förändras, dels hur tillgångarna förändras. Soliditeten var vid periodens slut 43,3 procent, en liten ökning med 0,1 procentenheter sedan årsskiftet.

Soliditeten inklusive pensionsskulden i ansvarsförbindelsen, det vill säga när hela pensionsförpliktelsen beaktas, är 10,2 procent. Det är en försämring med 0,5 procentenheter sedan årsskiftet och beror främst på att pensionsförpliktelsen ökat på grund av indexering.

För helåret prognostiseras soliditeten till 41,3 procent vilket skulle innebära en försämring med 1,9 procentenheter jämfört med 2022. Det skulle innebära att vi inte klarar det finansiella målet att soliditeten ska stärkas. Förklaringen till att soliditeten minskar är att det prognostiserade resultatet är på en låg nivå och att investeringarna bedöms hamna på en hög nivå, prognos 700 mnkr. Även soliditeten inklusive pensionsskulden i ansvarsförbindelsen försämras och bedöms minska med 0,7 procentenheter jämfört med 2022.

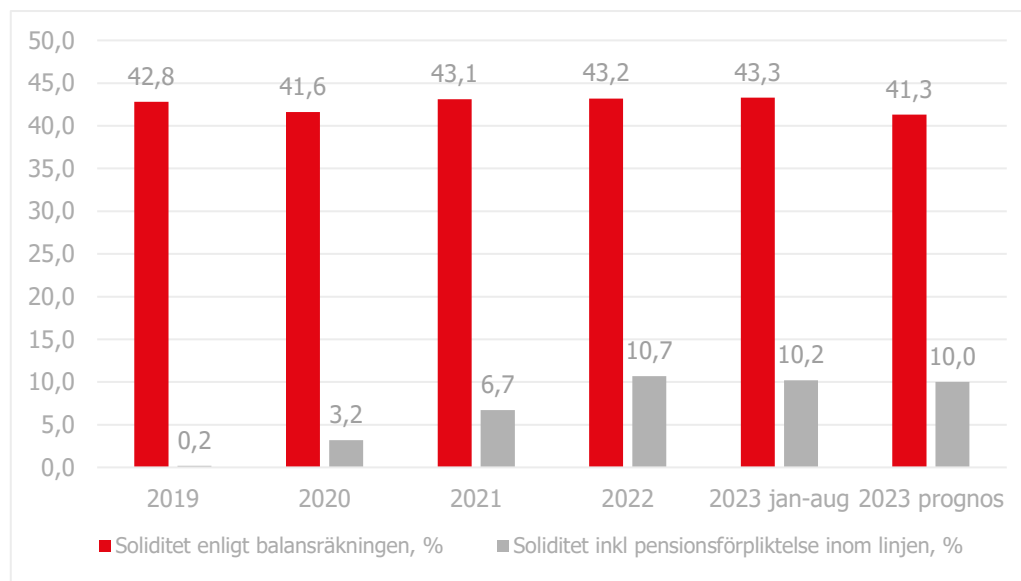

Diagram 5: Soliditetens utveckling åren 2019-2023, procent

2.3.8 Investeringar och exploatering

Sammanlagd budget för investering, exploatering- inklusive kompletteringsbudget och tilläggsanslag för perioden uppgår till 1 428 mnkr varav 1 349 mnkr investeringsbudget och

79 mnkr exploateringsbudget. Sammanlagt är det en mycket hög nivå och om alla projekt kommer att genomföras kommer extern finansiering att krävas. Mer sannolikt är att en stor del av investeringar kommer att föras över till 2024 via kompletteringsbudgeten vilket medför en ytterligare ökning av nivån på den totala investeringsbudgeten.

Utfallet till och med augusti uppgår till 424 mnkr motsvarande 30 procent av budgeten. Investeringarna prognostiseras av nämnderna att uppgå till 871 mnkr och exploatering 4 mnkr, totalt 875 mnkr, vilket motsvarar 61 procent av totalbudget. Det är mer troligt att den faktiska nivån blir lägre med tanke på att bara fyra månader av året återstår. De senaste tre åren har 30-40 procent av budgeten förbrukats men med hänsyn taget till flera större pågående projekt så borde en mer rimlig bedömning av prognosen för året hamna på 700 mnkr.

Nämnd	Budget inkl. kompletteringsbudget och tilläggsanslag	Utfall jan-aug 2023	Årsprognos 2023	Årsprognos 2024
Regionstyrelsen	76	26	50	27
<i>varav</i>				
<i>regionstyrelseförvaltningen</i>	64	21	41	23
<i>räddningstjänst</i>	12	5	9	4
Tekniska nämnden	1 052	371	662	671
Miljö- och byggnämnden	1	2	1	1
Barn- och utbildningsnämnden	85	8	85	0
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	17	2	17	0
Socialnämnden	50	0	3	5
Hälso- och sjukvårdsnämnden	68	16	53	15
Summa investering	1 349	424	871	719
Exploatering				
Regionstyrelsen	79		4	27
Summa investering och exploatering	1 428	424	875	746
Grundbudget	611			
Exploateringsbudget	9			
Kompletteringsbudget	694			
Kompletteringsbudget exploatering	70			
Tilläggsanslag	44			
Total investeringsbudget	1 428			

Tabell 6: Budget, utfall och prognos för investerings- och exploateringsutgifter 2023 samt prognos för 2024, mnkr

Prognos för större investeringsprojekten 2023

Investeringsprojekt	
Alléskolan	75
Visby lasarett modul uppförande	75
Romaskolan	50
Väskinde nya förskola	35
Anpassning färjeläge nr 7	30
LSS-boende i Visby	21
Exploateringsprojekt	
Exploatering kv Järnv 2	1
Exploatering Järnvägen	2

Tabell 7: Större investeringsprojekt och exploateringsprojekt, utgift mnkr

Investeringsutgifter prognostiserade 2023 fördelat per verksamhet

Verksamhet	
Infrastruktur, skydd mm	99
Fritid och kultur	33
Pedagogisk verksamhet	219
Vård och omsorg	37
Särskilt riktade insatser	0
Affärsverksamhet	167
Hälso- och sjukvård	168
Gemensam verksamhet	152

Tabell 8: Investeringsprojekt fördelat på verksamhet, utgift mnkr

2.4 Väsentliga personalförhållanden

Kompetensförsörjningen är fortsatt en utmaning för Region Gotland. Alla förvaltningar uttrycker att det finns svårigheter att rekrytera medarbetare till många av våra yrkesgrupper och vakanser ger i sin tur ett ökat tryck på de medarbetare som finns i verksamheterna. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen beskriver till exempel att trots att förvaltningen ökat antalet anställda så har också användandet av hyrpersonal ökat. Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen lyfter att en stor kompetensförsörjningsutmaning är att kunna bemanna skolor, framför allt på landsbygden med behöriga lärare framåt. Förvaltningarna arbetar aktivt och strategiskt med kompetensförsörjning för att kunna attrahera och behålla medarbetare både nu och framåt.

EU-kommissionen har kommit med skarp kritik mot Sverige för att våra kollektivavtal inte tar tillräcklig hänsyn till arbetstidsdirektivet om dygnsvila. På grund av kritiken har våra kollektivavtal omförhandlats på central nivå och från och med 1 oktober, samt 1 februari 2024 för vissa grupper, kommer en skärpning av reglerna om bland annat dygns- och veckovila att införas. Syftet med skärpningen är att värna om medarbetarnas arbetsmiljö, garanterade vila och återhämtning.

De nya reglerna innebär omfattande förändringar av scheman för medarbetare inom främst hälso- och sjukvårdsförvaltningen samt socialförvaltningen och ett omfattande arbete med att informera, utbilda och förbereda för förändringarna har skett under våren och sommaren. I de flesta av verksamheterna ska nya scheman vara införda senast den 1 oktober. Även de verksamheter som har medarbetare i beredskap för att kunna hantera icke-planerade händelser utanför ordinarie arbetstid, påverkas av de nya reglerna. Arbetet har varit

omfattande och utmanande för chefer, planerare och medarbetare och har genomförts i god samverkan med de fackliga organisationerna.

Arbetet med löneöversyn 2023 påbörjades under våren och de flesta av våra medarbetare fick sin nya lön utbetald på aprillönen. Löneutrymmet för 2023 års löneöversyn för Kommunal och Läkarförbundets fastställdes av centrala parter i slutet på mars och landade på 4,1 procent. Kommunal fick sina nya löner i juni och löneöversynsförhandlingarna med Läkarförbundet beräknas vara avslutade under hösten. Utfallet för de avtalsområden som hittills är färdigförhandlade är 3,6 procent, budget för personalkostnadsökningarna för 2023 är 3,4% inklusive brist- och jämställdhetsatsningarna. När löneöversynsförhandlingarna med Läkarförbundet är klara kan vi se ett definitivt utfall av löneöversyn 2023.

2.4.1 Personalvolym

Personalstatistiken baseras på siffror till och med juli 2023. Region Gotland har i juli 2023 6 833 månadsavlönade medarbetare (6 720 juli 2022), varav 5 988 tillsvidareanställda (5 820 juli 2022) och 863 visstidsanställda (917 juli 2022). I december 2022 var antalet månadsanställda medarbetare 6 690. Antalet medarbetare har i jämförelse med juli 2022 ökat med 113.

Antalet tillsvidareanställda medarbetare har sedan årsskiftet ökat med 168. Förvaltningarna uppger att ökningen bland annat beror på att de lyckats anställa på vakanta befattningar och anställt vikarier för medarbetare som vidareutbildar sig. Ökningen av tillsvidareanställda och minskningen av visstidsanställda kan även delvis förklaras med att förvaltningarna arbetar aktivt med att minska antalet vikarier för att istället ge medarbetarna tillsvidareanställningar för ökad anställningstrygghet och kontinuitet i verksamheterna. Även förändringarna i lagen om anställningsskydd innebär skärpta regler kring visstidsanställningar.

Trots att antalet anställda ökar så finns det kompetensutmaningar inom samtliga förvaltningar, till exempel medför demografin att vård- och omsorgsbehovet ökar och för att minska beroendet av hyrpersonal och konsulter så behöver vi rekrytera fler medarbetare.

Antalet årsarbetare enligt anställningsavtalet har ökat, från 6 531 årsarbetare i juli 2022 till 6 651 i juli 2023. Jämför vi antalet årsarbetare juli 2023 med juli 2022 kan vi se att de tillsvidareanställda medarbetarna i förhållande till visstidsanställda ökar.

Månadsavlönade inom Region Gotland (antal)

	Antal anställda juli 2023	Förändring mot juli 2022	Antal årsarbetare enligt avtal juli 2023	Förändring mot juli 2022
Alla anställningsformer	6 833	113	6 651	120
Tillsvidare	5 988	168	5 840	178
Tidsbegränsad	863	-54	811	-58

Tabell 9: Antal anställda samt antal årsarbetare enligt anställningsavtal. Antal anställda avser antalet unika personer anställda inom Region Gotland. En person räknas bara en gång. Antal årsarbetare enligt avtal visar antalet anställda enligt avtal uttryckt i årsarbetare.

Den faktiskt arbetade tiden, omvandlat till heltidsarbetare har ökat i jämförelse med januari-juli 2022. En orsak är att antalet anställda har ökat men också att sjukfrånvaron minskat i jämförelse med våren 2022.

Faktiskt arbetad tid uttryckt i heltidsarbetare (antal)

	Heltidsarbetare jan – juli 2023	Förändring mot jan – juli 2022
Region Gotland	5 046	172
21 Miljö- och byggnämnden	103	13
22 Tekniska nämnden	445	1
23 Räddningstjänsten	53	-1
41 Barn- o utbildningsnämnden	1 177	38
46 Gymnasie- o vuxenutbildningsnämnden	312	-1
52 Socialnämnden	1 286	58
82 Hälso- och sjukvårdsnämnden	1 276	43
90 Regionstyrelseförvaltningen	395	21

Tabell 10: Faktiskt arbetad tid uttryckt i heltidsarbetare. Faktiskt arbetad tid avser arbetstid enligt avtal inklusive övertid och mertid men reducerat med uttagen ledighet och sjukfrånvaro.

Antal övertids- och mertidstimmar under perioden januari – juli 2023 var cirka 69 heltidsarbetare och har minskat med cirka 5 heltidsarbetare i jämförelse med samma period 2022. En anledning är att korttidsfrånvaron har minskat. Förvaltningarnas arbete med heltid som norm ger effekt, den genomsnittliga sysselsättningsgraden för de tillsvidareanställda har ökat, från 97,04 procent juli 2022 till 97,29 procent juli 2023.

	2023 jan-aug	2022 jan-aug	Förändring, procent
Löner och arvoden	1 698	1 591	6,7
Frånvaro	252	245	3,0
- varav sjukfrånvaro	41	50	-17,8
Arbetsgivaravgifter	612	566	8,2
Pensionskostnad	431	273	58,0
Kostnadsersättningar	8	6	29,4
Summa	3 002	2 681	12,0

Tabell 11: Personalkostnader utfall januari – augusti 2023, mnkr.

Personalkostnaderna har ökat med totalt 12,0 procent. Ökningen av kostnaderna för löner och arvoden beror dels på att antalet anställda har ökat samt att utfallet av löneöversyn 2023 hittills är 3,64 procent i jämförelse med 2022 där utfallet blev 2,12 procent. Vi kan dock konstatera att kostnaderna för övertiden minskat i jämförelse med augusti 2022. Effekten av de höjda arbetsgivaravgifterna är 2,3 procent. Även kostnaderna för sjukfrånvaron har minskat som en konsekvens av att regionens sjuktal har gått ner.

Pensionskostnaderna ökar kraftigt (58 procent) och beror främst på att pensionsskulden ökat på grund av den höga inflationen. Pensionerna ska enligt avtal värdesäkras och indexeras med prisbasbeloppet, en förändring som var ovanligt stor för 2023. En ytterligare förklaring till ökningen av pensionskostnaderna är att vi fick ett nytt pensionsavtal, AKAP-KR, från 2023 där premierna höjdes med 1,5 procentenheter för alla medarbetare.

2.4.2 Sjukfrånvaro

Det ackumulerade sjuktalet för perioden januari-juli 2023 uppgår till 6,0. Jämfört med samma period föregående år, sjunker sjuktalet med 1,1. Minskningen är väntad och följer den utveckling som sågs i början av året. Den bygger främst på de höga månadsnoteringarna under början av 2022 som präglades av pandemi och en ökad smittspridning.

Både kvinnor och mäns sjuktal minskar under perioden. Minskningen fördelar sig även över alla åldrar men är störst i gruppen 50 år och äldre, i den gruppen finns även de högsta sjuktalen. Minskningen av sjuktalet beror till största delen på en minskad korttidsfrånvaro, dag 1-14 och minskningen skedde redan under årets första två månader. Under resterande månader är korttidsfrånvaron jämförbar med tidigare år. Alla förvaltningar utom samhällsbyggnadsförvaltningen har lägre ackumulerat sjuktal för perioden januari-juli 2023. Ökningen sker dock från redan låga nivåer på övergripande nivå.

Sjuktalens utveckling under början av 2023 var positiva, speciellt då höga sjuktal i slutet av 2022 indikerade möjliga höga sjuktal i början av detta år. Dessa uteblev och årets månadsnoteringar på regionnivå är jämförbara med åren innan pandemin tog fart. Att sjukfrånvaron minskar påverkar också arbetsmiljön, lägre sjuktal ger fler ordinarie medarbetare i tjänst, vilket ger mindre stress och arbetsbelastning. Åren med pandemin har drivit utveckling och insatser för att minska sjuktalen, som exempelvis riktade arbeten med den psykosociala arbetsmiljön, satsningar på återhämtning och särskilda hälsosatsningar. Ändrade arbetssätt, som en mer flexibel syn på var arbetet utförs, är en annan faktor med påverkan på sjuktalet där hemarbete kanske är det tydligaste exemplet. Andra betydande faktorer är riktlinjerna gällande Covid-19 för personal.

Korttidsfrånvaron i regionens verksamheter är den viktigaste faktorn att fokusera kring, då längre sjukskrivningar nästan alltid föregås av korttidsfrånvaro. Uppföljning och lärdomar av de aktiviteter som skett kopplat till korttidsfrånvaron behöver analyseras och verksamma insatser fortgå.

Sjuktal i Region Gotland (%)

	Sjuktal jan – juli 2023	Sjuktal jan – juli 2022	Sjuktal förändring
Totalt	6,0	7,1	-1,1
Kvinnor	6,5	7,7	-1,2
Män	4,6	5,6	-1,0

Tabell 12: Sjuktal i % för hela Region Gotland

3 Återrapportering uppdrag från regionfullmäktige

3.1 Åtgärder för att begränsa prognostiserat underskott

I samband med behandlingen av delårsrapport 1 beslutade regionfullmäktige (RF §89, 2023-06-19) att ge samtliga nämnder i uppdrag att vidta åtgärder för att begränsa prognostiserat underskott för 2023. Åtgärder och förväntade effekter skulle återrapporteras i delårsrapport 2.

Samtliga nämnder har rapporterat på uppdraget. Av nämndernas rapportering framgår inte den ekonomiska effekten av de åtgärder som vidtagits. De åtgärder som har beskrivits är mer av karaktären återhållsamhet än större strukturella förändringar av verksamheten.

Nedan presenteras i sammanfattning vad nämnderna rapporterat för åtgärder och förväntade effekter.

Regionstyrelsen - Regionstyrelseförvaltningen

Det kärva ekonomiska läget har sedan i våras diskuterats kontinuerligt i ledningsgrupp och med nämnd. Redan initialt beslutades att anamma försiktighet och återhållsamhet i verksamheterna för att bidra till att begränsa regionens befarade underskott. Den förbättrade prognosen sedan aprilrapporten kan till viss del förklaras av dessa åtgärder som bland annat består i vakanshållna tjänster och andra kostnadsbesparande åtgärder.

Regionstyrelsen - Räddningstjänst

Räddningstjänsten har inte haft en budget i balans sedan 2015. Efter beslut i regionstyrelsen genomfördes en utredning av bemanning och ekonomi av Prospero. Analysen blev klar i december 2021. Samtidigt startades en intern utredning gällande budgetram och utfall med start från 2015. Den interna utredningen visade att budgetramen endast ökat med 4 procent mellan 2016 och 2022. Under 2023 fick räddningstjänsten ett ramtillskott på 2 mnkr utöver personalkostnadskompensation.

Samhällsbyggnadsförvaltningen påbörjade arbetet med räddningstjänstens omorganisation 2022, vilken nu är i drift. Förvaltningen framhåller att det är en bidragande orsak till att årsprognosen i delår 2 endast försämrats med 938 tkr trots att oförutsedda kostnader tillkommit och att kostnader för tidigare räddningschef inte avslutats.

Ett nära ledarskap med en god arbetsmiljö för alla medarbetare främjar det ekonomiska resultatet på sikt. Med en avdelningschef och två enhetschefer kan ett större ansvar tas för sträva efter en ekonomi i balans.

Ytterligare möjliga åtgärder under 2023:

- Öka antalet utförda tillsyn
- Personal som är utlånade och arbetar deltid med projekt inom andra organisationer, exempelvis inom Räddningsregion Östra Svealand (RRÖS), genererar intäkter för motsvarande arbetstid
- Färdigställande av etapp 1 på övningsplatsen minskar kostnader för hyra av andra möjliga övningsplatser
- Avyttrande av äldre fordon ger minskade kostnader för reparationer och försäkringar med mera

Tekniska nämnden

Förvaltningen prognostiserar totalt ett positivt utfall för 2023. För de verksamheter som räknar med negativa utfall för året pågår arbete med att uppnå ekonomisk balans. För avfallsverksamheten har en grundlig genomlysning av återvinningscentralernas verksamhet gjorts vilket har resulterat i att grundavgiften i taxan samt öppettiderna för de mindre återvinningscentralerna kommer ändras från och med 2024. Därutöver kommer bland annat nya avtal för behandling av hushållsavfall och för försäljning av bioflis och kompostjord innebära att ekonomin i avfallsverksamheten kommer att förbättras.

Kollektivtrafikens underfinansiering är känd sedan länge. Det nya trafikavtalet för den allmänna kollektivtrafiken förväntades innebära en ekonomi i balans från 2024 och även ett något mindre underskott för 2023 eftersom skiftet till ny operatör genomförts vid halvårsskiftet. Den senaste tidens stora prisökningar på framför allt drivmedel, där utebliven skattereduktion på biogas ingår, har gjort att kostnadssänkningen helt uteblir och istället innebär ökade kostnader. Arbete pågår med att utveckla kollektivtrafiken i syfte att locka fler resenärer och på det sättet uppnå en högre kostnadstäckningsgrad och högre beläggning för de linjer som trafikeras. Varken idag eller framöver finns de marginaler som krävs för att kunna sätta ett nytt stadslinjenät som ett första steg till en utvecklad kollektivtrafik. Politikens budskap har varit att man inte vill försämra utbudet eller höja avgiftsnivån inom kollektivtrafiken för att på så sätt styra om resurser till detta utvecklingsarbete. Förvaltningen menar att det är absolut nödvändigt att förändra trafiken för att kunna bidra till mer hållbart resande med fler som åker kollektivt över hela Gotland.

Miljö- och byggnämnden

Samhällsbyggnadsförvaltning påbörjade en översyn av organisationen och det ekonomiska läget redan under 2022 då förvaltningen de senaste åren har haft hög personalomsättning och inte haft en budget i balans. Översynen resulterade i en omorganisation av förvaltningen. Den nya organisationen ska säkerställa en god arbetsmiljö och en budget i balans genom ett nära ledarskap. Den nya organisationen beräknas att vara på plats till sista december 2023 och resultat av ny organisation bör ge resultat under 2024 och 2025.

Arbetet med att begränsa prognostiserat underskott för 2023 påbörjades redan i våras. Förvaltningen har varit restriktivt gällande representation, aktiviteter utanför Region Gotlands lokaler, beviljande av övertid och prioriterat avgiftsfinansierat arbete. Medvetenheten har redan gett effekt till delår 2 och det goda arbetet då alla bidrar på bästa sätt fortsätter. Sammantaget har detta lett till att årsprognosens underskott i delår 2 är 3 mnkr lägre.

Ytterligare möjligheter finns som att avstå från ersättningsrekryteringar, minska eller pausa avrop av inhyrda konsulter, införa övertidsstopp eller skjuta på investering av fordon. Ett alternativt sätt är att arbeta med att öka intäkter genom att aktivt söka efter andra intäktsfinansierade uppdrag.

Konsekvenserna bedöms bli följande:

- att tillgängligheten försämras då personal inte kan hjälpa till med information efter kontorstid
- att inarbetade konsultresurser kan behövas starta om när det blir aktuellt igen,
- att vakanser minskar produktion i form av handläggningstid, tillsynsarbete med mera vilket leder till minskade intäkter i snabb takt.

Barn- och utbildningsnämnden

I samband med beslut om nämndens delårsrapport 1 gavs förvaltningen i uppdrag att återkomma med en fördjupad analys av det prognostiserade underskottet, med fokus på de enheter vars prognos avviker mest mot 2023 års budget, samt tydligt konsekvensbeskrivna förslag på möjliga åtgärder för att förbättra det ekonomiska läget. Åtterrapportering skulle ske till nämnden i juni.

Vid sammanträdet i juni beslutade nämnden att inte godkänna grundskolans åtgärdsplan, som avsåg att reducera antalet tjänster i grundskolan med cirka 10-12 medarbetare och med bedömd spareffekten för året på 2,5 mnkr och helårseffekt på cirka 6,7 mnkr. Nämnden gav förvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden i september med en fördjupad analys för anpassad grundskola och anpassat gymnasium. Nämnden godkände förskolans åtgärdsplan, som innebar en minskning av områdesvikarier samt omfördelning av tjänster inom de förskoleområden som prognostiserade underskott.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Nämnden har prognostiserat överskott sedan delårsrapport 1 och av den anledningen har nämnden inte fattat några beslut om åtgärdsplaner för att nå ekonomisk balans.

Socialnämnden

För 2023 har socialnämnden en ekonomi i balans tack vare tillskott av statsbidrag. Däremot ser det ekonomiska läget betydligt sämre ut 2024 då en stor del av statsbidragen upphör.

Inom socialförvaltningen genomförs olika åtgärder som syftar till sänkta kostnader, en anpassning till de ekonomiska förutsättningarna 2024. Framst arbetar verksamheterna med åtgärder för att sänka sjuktalet samt få en hållbar bemanning. Detta påverkar också kompetensförsörjningen, som tillsammans med ekonomin, är socialförvaltningens största utmaning. Samtidigt är det stora kostnadsökningar som beror på rådande inflation.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Nämnden har höga kostnader för inhyrd personal. Det är framför allt brist på sjuksköterskor inom slutenvården samt läkare inom primärvården som gör att hyrpersonal måste användas. Arbetet för att minska beroendet av inhyrd personal är prioriterat. I avsnitt 3.2 beskrivs detta mer utförligt.

Därutöver har beslut tagits om:

- Avvakta med att tillsätta vakanta tjänster i största möjligaste mån, omfattar inte rekrytering där kostnader för hyrpersonal direkt kan undvikas.
- Dispenser för hyrpersonal godkänns restriktivt för max 3 månader
- Resande bör endast ske om inte digital möjlighet erbjuds och deltagande bedöms vara av stort värde.
- Kloka kliniska val.
- Fortsatt arbete med produktions- och kapacitetsstyrning.
- Nyttja IT-möjligheter ännu mer.

Nämnden framhåller att det finns en stor medvetenhet kring den ekonomiska utmaningen. Förutom ovan avslutas timanställningar, och nya aktiviteter kopplat till statliga överenskommelser begränsas i den mån det går utan att tappa intäkter. Uppföljning och analys sker av väsentliga kostnadsposter med hög utvecklingstakt.

3.2 Åtgärder för att minska hyrpersonal

I samband med behandlingen av delårsrapport 1 beslutade regionfullmäktige (RF §89, 2023-06-19) att ge hälso- och sjukvårdsnämnden och socialnämnden i uppdrag att vidta åtgärder för att minska beroendet av inhyrd personal samt söka samverka med andra kommuner och regioner för att gemensamt driva frågan. Åtterrapporering skulle ske i delårsrapport 2.

Nedan presenteras i sammanfattning vad nämnderna rapporterat för åtgärder samt en bedömning av vidtagna åtgärder.

Socialnämnden

Socialförvaltningen rapporterar att hyrsjuksköterskor används främst under sommaren då det är svårt att rekrytera sjuksköterskor för sommarvikariat. Socialförvaltningens största rekryteringsutmaning är att rekrytera till kväll och natt och därför har hemsjukvården tillsammans med särskilda boenden och omsorgen om personer med funktionsnedsättning påbörjat ett arbete för att se på en gemensam kväll- och nattbemanning. Förvaltningen rekryterar även sjuksköterskor till förstärkningstjänster för att på ett bättre sätt täcka upp med ordinarie medarbetare vid frånvaro samt anställt sjuksköterskor på det nyinrättade sjuksköterskebasåret.

För att knyta studenter från socionomprogrammet till sina verksamheter redan under studietiden så anställer socialförvaltningen studentmedarbetare. Förvaltningen gör även en översyn av vilka arbetsuppgifter som kan utföras av andra professioner än svårrekryterade grupper (SAK – Se och Använd Kompetensen rätt).

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Ett antal politiska beslut har under året tagits av hälso- och sjukvårdsnämnden i syfte att minska beroendet av hyrpersonal och skapa attraktivitet för att kunna rekrytera och behålla personal.

Exempel på beslut är:

- Extra nattersättning för att skapa attraktivitet att arbeta natt, ta extra pass med mera
- Höjt friskvårdbidrag
- Rekryteringsbonus till anställda i hälso- och sjukvårdsförvaltningen som kan tipsa andra om lediga tjänster
- Införande av resurspann för sjuksköterskor
- Anpassning av vårdplatser
- Riktvärde om 1 100 patienter per läkare i primärvården
- Långsiktigt öka antal ST-läkartjänster

Övriga aktiviteter och beslut som hälso- och sjukvårdsförvaltningen har genomfört eller kommer att genomföras är till exempel att upphandla ett systemstöd för avrop av hyrpersonal samt att använda systemstöd för att bland annat öka möjligheten att använda hyrpersonalen mer flexibelt mellan avdelningar och för att grafiskt kunna beskriva verksamheternas bemanningsbehov.

Riktade extra lönesatsningar till svårrekryterad personal har gjorts under flera år. Kompetensväxling mellan läkare-sjuksköterska-undersköterska för att minska behov av kompetenser som annars behövs hyras in är ständigt pågående. Flytt av vårdavdelningar för att minska överbeläggningar.

Det pågår även en nationell upphandling avseende hyrpersonal som kommer att gälla för samtliga regioner med följderna att det blir lägre prisnivåer. Samtliga regioner signalerar även att de aktivt kommer att dra ner på hyrpersonal i största möjliga mån och det borde ge effekten att det blir fler anställda vid regionerna.

Bedömning

Förvaltningarnas åtgärder för att minska beroendet av hyrpersonal bedöms ligga i linje med hur övriga regioner arbetar med frågan. Flertalet av regionerna står inför samma problem och en gemensam satsning från samtliga regioner krävs för att kunna dra ner på hyrpersonal.

Ett sätt är den gemensamma upphandlingen av hyrpersonal som samtliga regioner genomför. Upphandlingen har dock överklagats i flera omgångar och beslut är inte taget, men planeringen är att avtalet kan komma igång i början på 2024.

Det bedöms även viktigt att fortsätta satsa lönemedel på svårrekryterade yrkesgrupper. Lönesatsningar på till exempel sjuksköterskor har genomförts under flera år, men fortsatta satsningar krävs för att vi ska kunna behålla och rekrytera medarbetare. Det viktigt att förvaltningarna gör noggranna analyser över rekryterings- och löneläge i jämförelse med övriga regioner för att kunna göra prioriteringar.

Fortsatt översyn av bemanningsplanering och scheman krävs, till exempel har införandet av 10 veckors schemaperioder för samtliga vårdavdelningar vid hälso- och sjukvårdsförvaltningen möjliggjort samplanering mellan avdelningarna och i och med det mindre nyttjande av hyrpersonal. Även socialförvaltningen strävar efter att införa 10 veckors schemaperioder av samma anledning som hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Fortsatt översyn av antal arbetspass samt längden på arbetspassen per schemaperiod behöver ske samt fortsatt översyn av vilka arbetsuppgifter som kan utföras av annan yrkesgrupp än till exempel sjuksköterskor utifrån SAK (Se och Använd kompetensen rätt). En samordning mellan bemanningsenheterna på socialförvaltningen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen skulle öka möjligheten att utnyttja resurserna.

Fortsatta satsningar på förmåner som upplevs attraktiva för våra medarbetare krävs. Hälso- och sjukvårdens friskvårdssatsning behöver analyseras och erfarenheter bör tas med i regionens arbete med ny friskvårdspolicy/riktlinjer.

4 Måluppfyllelse

Region Gotland har 18 övergripande mål som är fastlagda för perioden 2020-2023. Målen är gemensamma för alla nämnder och förvaltningar. Nämnderna har antagit verksamhetsplaner där man beskriver vilka mål nämnden arbetar mot under året. Enligt regionfullmäktiges beslutade riktlinjer för god ekonomisk hushållning är grunden att alla mål ska prioriteras men att det kan finnas skäl som gör att något mål kan undantas. Detta ska då redovisas tydligt i verksamhetsplanen. Nämnderna uppmanas även att samverka för ökad måluppfyllelse. Utifrån målen tas prioriterade aktiviteter fram som ska genomföras under året och vars syfte är att bidra till ökad måluppfyllelse.

Indikatorer är kopplade till målen i syfte att påvisa måluppfyllelse. För de flesta indikatorer saknas resultat för perioden vilket gör det svårt att bedöma om måluppfyllelsen har förändrats sedan uppföljningen av föregående år. Det går dock att följa vad som görs för att öka måluppfyllelsen. Endast målområdet ekonomi visar en lägre måluppfyllelse för perioden samt prognostiserat för helåret. Inom övriga målområden har det inte framkommit något som tyder på att måluppfyllelsen sammantaget är lägre för perioden.

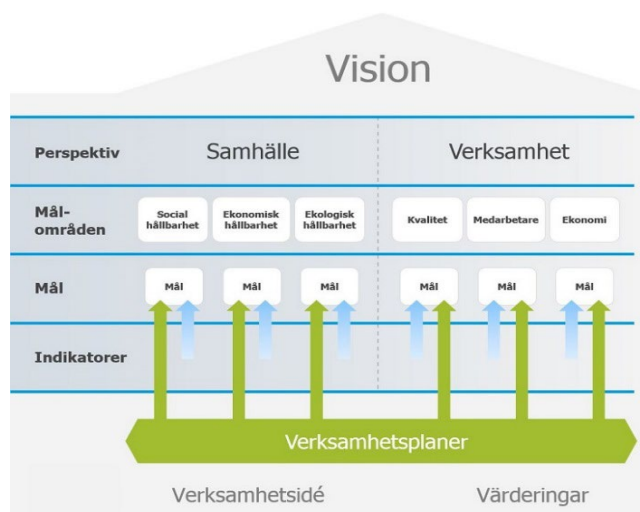

Bild 1: Region Gotlands styrmodell

4.1 Målområde Social hållbarhet

För Region Gotland innebär social hållbarhet att bygga ett tryggt och öppet samhälle för invånare och besökare. Ett jämlikt och jämställt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa. Gotland är en ö som präglas av en mångfald av uttryck och ett rikt kulturliv. En plats där människor känner tillit och förtroende för samhället och varandra samt känner sig delaktiga i samhällsutvecklingen. Ett socialt hållbart samhälle som tål påfrestringar, är anpassningsbart och förändringsbenäget. Samhället ska tillgodose alla människors grundläggande behov, säkerställa de mänskliga rättigheterna, bidra till att alla människor är inkluderade samt anpassas och utformas utifrån de grupper som har störst behov.

Mål 1: Alla fullföljer gymnasiet och har förutsättningar för ett livslångt lärande

Målet bedöms fortsatt delvis uppfyllt och ett flertal insatser pågår som stödjer ökad måluppfyllelse. Ett fullföljt gymnasium bidrar till goda förutsättningar i det fortsatta livet. Andelen som uppnår behörighet till gymnasiet, både flickor och pojkar, har under några år sjunkit något och preliminära resultat indikerar att andelen sjunkit ytterligare 2023. I de preliminära resultaten framgår att andelen som fullföljer gymnasiet minskar, en trend som också kan ses nationellt med något vikande siffror. Skillnader finns dock mellan gymnasieprogrammen där andelen med examen från yrkesprogram har ökat medan andelen med examen från högskoleförberedande program minskat. Att kvinnor generellt har högre resultat än män kvarstår. Elever i anpassat gymnasiet har fortsatt 100 procent fullständiga betyg inom sin skolform och folkhögskolan rapporterar en positiv trend för andel deltagare som når behörighet till högskolestudier. Vuxenutbildningen ser en ökning av andel som avslutar sin utbildning från 70 procent (2021) till 77 procent (2022) inom den gymnasiala utbildningen. Det är en ökande andel ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförda studier (2021). Ökningen bedöms främst kunna förklaras som en pandemieffekt och som till stor del kan hänföras till ökade andelen studieplatser under 2021. Andel som slutför sina sfi-studier har minskat under några år vilket kan ha förklaring i effekter av pandemin och i ett ökat antal som läser kombinationsutbildningar som påverkar genomströmningen.

Att ha en tillgänglig lärmiljö och erbjuda en likvärdig skola är ett ständigt pågående utvecklingsarbete inom skolan för att möta upp barn och ungdomar i behov av extra stöd. Det rapporteras om en ökande andel barn och ungdomar som är i behov av särskilt stöd framöver, med bland annat behov av särskilda undervisningsgrupper och en ökad psykisk ohälsa. Det sker samtidigt som de ekonomiska resurserna minskar. Därtill rapporterar barn- och elevhälsan ett ökat tryck på sin verksamhet som inte bedöms vara hållbar över tid. De insatser som görs för barn och ungdomar har en betydande inverkan på att nå målet Alla fullföljer gymnasiet och har förutsättningar för ett livslångt lärande och är även en väsentlig förutsättning för att nå målet om Likvärdiga förutsättningar för god hälsa. Möjligheten att ge likvärdig utbildning påverkas även av svårigheten att bemanna med behöriga lärare inom flera av grundskolans verksamheter och framför allt för enheter utanför Visby. Med anledning av den ekonomiska situationen, rekryteringsproblematiken och negativa påverkan på likvärdigheten för elever kommer barn- och utbildningsnämnden att fortsätta diskussionen kring skolorganisationen under hösten.

Ett flertal insatser genomförs för att öka genomströmningen inom grund-, gymnasie- och vuxenutbildningen. Elever som är i behov av stöd identifieras mer strukturerat för att öka

möjligheten att ge det stöd som behövs. Satsningar på mer trygghets- och tillitsskapande åtgärder genomförs också. Strategiska satsningen för ökad närvaro fortsätter och genomförs med medverkan av flertalet av skolans verksamheter inom både grundskola och gymnasium.

Det pågår också ett flertal samarbets- och samverkansprojekt inom regionen som gemensamt bidrar till att stärka förutsättningarna för barn och unga att klara sina studier. Några exempel på dessa är:

FOSSAM – ”Första linjen, skola och socialtjänst i samverkan” - ett framgångsrikt pilotprojekt som nu implementeras i den ordinarie verksamheten. Pilotens målsättning har varit att tidigt uppmärksamma behov av samordnat stöd för barn och unga och deras familjer.

KOM-i-TID, en ny insats som är en evidensbaserad metod att tidigt genomföra screening av ett barns kommunikationsutveckling för att kunna erbjuda verktyg till föräldrar och möjlighet till mer omfattande åtgärder där så behövs. Ett flertal kompetensutvecklande insatser genomförs för medarbetare för att än bättre kunna möta behoven hos elever och studerande och därmed stödja genomströmningen.

Det genomförs också en rad insatser för att tillse att individer som står utanför den reguljära arbetsmarknaden etableras på arbetsmarknaden eller börjar studera. En än mer ökad samverkan är nödvändig och ett mer formaliserat samarbete är ett ytterligare steg för att förstärka arbetet inom verksamheter, mellan förvaltningar och med aktörer utanför. För att stärka måluppfyllelsen är det av stor vikt att även fortsättningsvis kunna fånga upp barn och ungdomar med särskilda behov och erbjuda relevanta insatser. Parallellt med att stärka kompetensförsörjningen, hålla i utvecklingsarbeten och fortsätta utveckla samarbets- och samverkansformer. Det behövs även fortsatt arbete med likvärdighet mellan skolor och elever.

Indikatorer jämförelse med riket	Kön	2023	2022	2021	Jämförelse
Elever i gymnasiesärskolan med fullständiga betyg inom sin skolform, andel (%)	Alla	100	100	100	-
Elever på SFI som klarat minst två kurser, av nybörjare två år tidigare, andel (%)	Alla		21	22	34
	kvinnor		29	25	39
	män		11	19	26
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	Alla		69	69	74
	kvinnor		74	70	77
	män		66	67	70
Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%)	Alla		39	38	46
	kvinnor		47	46	53
	män		31	30	40
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%)	Alla			81	83
	kvinnor			81	85
	män			81	81

Tabell 13: Indikatorer mål 1 Alla fullföljer gymnasiet och har förutsättningar för ett livslångt lärande

Mål 2: Befolkningen har likvärdiga förutsättningar för en god och jämlik hälsa och alla barn har goda uppväxtvillkor

Målet bedöms inte uppfyllt. Det krävs fortsatt enträget långsiktigt arbete för måluppfyllelse. Effekten av mycket av det som görs idag kommer inte kunna påvisas förrän längre fram. Uppdaterad statistik från barn- och elevhälsan visar att andelen flickor i årskurs 8 som anger att de mår bra eller mycket bra har sjunkit. Det är tyvärr i linje med tidigare rapporterat försämrat mående bland ungdomar på Gotland, se [Folkhälsorapport för Gotland 2023](#). Barn- och utbildningsnämnden rapporterar också att andelen elever i årskurs 9 som uppnår behörighet till gymnasiet har sjunkit, vilket påverkas bland annat av svårighet att rekrytera behöriga lärare. Detta har negativ inverkan på barn och ungas hälsa och uppväxtvillkor, både på kort och lång sikt eftersom utbildning är en förutsättning för god hälsa genom hela livet.

Trots bristande måluppfyllelse är den sammantagna bedömningen att det har gjorts mycket gott arbete i verksamheterna under året som är i linje med evidens för vad som behöver göras för att påverka måluppfyllelsen positivt.

Fortsatt framöver behöver arbetet hållas i och i vissa verksamheter ökas ytterligare för:

- Ledning och styrning som stödjer insatser som påverkar målet positivt, inklusive prioritering av resurser.
- Hälsöfrämjande och sjukdomsförebyggande insatser. Det behöver göras brett generellt för brukare/kunder/patienter/elever/klienter och medarbetare samtidigt som insatserna behöver vara extra intensiva för grupper med störst risk för ohälsa.
- Anpassning av det dagliga arbetet i verksamheternas grunduppdrag så att jämlik hälsa främjas, till exempel att de invånare som har störst risk för ohälsa² verkligen nås av våra tjänster och att de kan ta del av dem proportionellt mot sina behov.
- Stärka samverkan kring grupper med störst risk för ohälsa.

I tabellerna nedan ges exempel på under året genomförda insatser som bedöms bidra positivt för att målet ska nås. Flera av aktiviteterna skulle kunna stå under fler av rubrikerna.

Exempel på ledning och styrning

Regionfullmäktige har beslutat om ny styrmodell och att Region Gotland ska prioritera hälsöfrämjande arbete och utveckla tidiga förebyggande insatser.

Regionfullmäktige har antagit genomförandeprogrammet Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland 2023-2027 och ny samverkansstruktur för det brottsförebyggande arbetet.

Kunskapsstyrningsarbetet inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen har utvecklats, förtydligats och beslutats.

Fortsatt arbete utifrån beslutad färdplan för omställning till ett hälso- och sjukvårdssystem för hälsa genom hela livet; i samarbete mellan hälso- och sjukvårdsförvaltningen, socialförvaltningen, regionstyrelseförvaltningen och utbildnings- och arbetslivsförvaltningen.

Exempel hälsöfrämjande och sjukdomsförebyggande insatser

---

² Några exempel på grupper med ökad risk för ohälsa är personer med funktionsnedsättning eller med psykisk sjukdom, ensamstående föräldrar, hbtqi+-personer, äldre med låg inkomst och personer som flyttat till Sverige från andra länder.

Flera verksamheter arbetar medvetet med friskvårdsarbete för medarbetare. Inom socialförvaltningen har en extra satsning riktats till arbetsgrupper där risken för ohälsa bedöms var specifikt hög.

Folkhögskolans friskvårdsinsatser för deltagare och medarbetare kontinuerligt varje vecka.

Kurator på vuxenutbildningen samtalar med studerande om en hållbar vardag.

Ungdomsavdelningens aktiviteter för att väcka ungdomars intresse för rörelse, friluftsliv och för att förstå vikten av goda matvanor.

Barn- och elevhälsans förlängning på projektet "Fysioterapeut i skolan".

Tretton grundskolor samarbetar med RF-SISU Gotland i en satsning för ökad rörelse under lektionstid och på raster.

Projektet Skolbäcken i grundskolan i samarbete med Sportfiskarna för rörelse och kunskap om natur.

3-åriga projektet "Hållbar hälsa" för att stärka arbetet med elevernas fysiska och psykiska hälsa i samarbete mellan Wisbygymnasiet och RF-SISU Gotland, med stöd av medel från Europeiska Socialfonden (ESF).

Region Gotland och KTH (Kungliga Tekniska Högskolan) har beviljats medel från Vinnova för projektet FAKTUM (Framtiden är aktiva ungas mobilitet). Målet är att minska gotländska barns bilresande till skola och fritidsaktiviteter för att främja rörelse och minska klimatpåverkan.

Kulturgarantin, ett samarbete mellan grundskolan, kulturrenheten och kulturskolan för att alla elever ska få del av kulturella upplevelser.

Kultur- och fritidsavdelningens arbete för breddat deltagande i kultur med ett fokus på unga.

Exempel anpassning av det dagliga arbetet i verksamheternas grunduppdrag för jämlik hälsa

---

Riktade satsningar i grundskola och gymnasium för ökad rörelse, som ger alla elever bättre förutsättningar för en god hälsa men har störst effekt för de elever som har störst risk för ohälsa.

I utredningar inom socialförvaltningen inkluderas fråga om hälsa och fysisk aktivitet, för barn, unga, vuxna och äldre.

Satsningar för att stärka jämställdhetsarbetet i förskolan och grundskolan genom bland annat utbildning av rektorer och medarbetare.

Nytagna fritidsplanen har fokus på jämställdhet och jämlikhet.

Utbildning av språkkombud inom socialförvaltningen med uppdrag att stödja kollegor när det gäller språkutveckling.

Samhällsbyggnadsförvaltningens arbete med att säkerställa tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i utformningen av allmänna platser inom Region Gotlands exploateringsprojekt. Och att säkerställa och synliggöra barn-, genus- och landsbygdsperspektivet i all planering och i alla beslut samt genom arbetet med översiktsplan och grönplan.

Exempel på samverkan kring grupper med ökad risk för ohälsa

Dagverksamhet för hemlösa i samarbete mellan socialförvaltningen, Visby domkyrkoförsamling och Visby stadsmision.

Samarbete mellan vuxenutbildningens och modersmålsenheten avseende att vara förälder i ett nytt land.

Socialförvaltningens strukturerade arbete för att motverka våld i nära relationer/mäns våld mot kvinnor.

Handlingsplan för utvecklad samverkan mellan socialförvaltningen och avdelningen för arbetsliv och etablering med framtagen handlingsplan för att möjliggöra sysselsättning för personer med behov av stöd från flera verksamheter.

Samverkan mellan stöd och försörjningsenheten och primärvården.

Uppstart av ESF-projekt "Gotland Forward", med tre delprojekt, i samverkan mellan Region Gotland, Tillväxt Gotland, FINSAM, företagareföreningar, Folkuniversitetet, Polisen och Arbetsförmedlingen. Syftet är att skapa en tydligare och effektivare väg in till arbetsmarknaden och samhället för de individer som idag finns i utanförskap och att stödja arbetsgivare till breddad rekrytering.

Flerårigt projekt "Södra Gotland samverkar" uppstartat med medel från Jämställdhetsmyndigheten. Målet är ett arbete för att motverka mäns våld mot kvinnor genom en utvecklad samverkansplattform mellan aktörer inom offentlig sektor, näringslivet och civilsamhället.

Indikatorer jämförelse med riket	Kön	2023	2022	2021	Jämförelse
Andel av befolkningen 16-84 år med lågt socialt deltagande, andel (%)*	Alla		24	-	-
	kvinnor		23	-	-
	män		25	-	-
	65-84 år		38	-	-
Anmälda misshandelsbrott mot kvinna, inomhus i nära relation med offret i kommunen, antal/100 000 inv	Alla		95	72	107
Elever i årskurs 8 som skattar att de mår bra eller mycket bra, andel (%)	Alla	67	73	74	-
	kvinnor	51	60	67	-
	män	83	84	82	-
Elever i årskurs 4 som skattar att de mår bra eller mycket bra, andel (%)	Alla	87	88	86	-
	kvinnor	88	86	81	-
	män	87	91	91	-
Elever i årskurs 9 som röker dagligen, nästan dagligen eller ibland, andel (%)**	Alla			6	6
	kvinnor			5	5
	män			6	6
Invånare 25-74 år med förgymnasial utbildning med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)***	Alla		60		-
	Alla		73		-
Invånare 25-74 år med gymnasial utbildning med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)***	Alla		77		-
	Alla		77		-
Sjukskrivningar för psykisk ohälsa, antal pågående sjukfall	Alla		400	400	-
	kvinnor		288	296	-
	män		112	116	-

Tabell 14: Indikatorer mål 2 Befolkningen har likvärdiga förutsättningar för en god och jämlik hälsa och alla barn har goda uppväxtvillkor

*Jämförelse för 2022 utgår på grund av mätfel

** Inga mätningar har gjorts åren 2021 och 2022. Ny mätning under 2023

**Resultat uppdelat på kön utgår på grund av för låg svarsfrekvens.

Mål 3: Gotland har god beredskap och förmåga att hantera samhällsstörningar

Målet bedöms delvis uppfyllt. Rysslands fortsatta invasionskrig mot Ukraina präglar fortsatt Region Gotlands beredskapsarbete. Under året har arbetet med att genomföra risk- och sårbarhetsanalyser med förvaltningar varit en av de större insatserna. Tillsammans med ledningen i respektive nämnds tjänstemannaorganisation har en analys gjorts för att synliggöra vilka risker som finns och hur dessa kan hanteras ur ett beredskapsperspektiv. Dessa risk-

och sårbarhetsanalyser kommer sammanställas och redovisas till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i slutet av oktober.

Beredskap fortsätter att bli en större del av Region Gotlands verksamhet och under året har flertalet rekryteringar gjorts, i flera olika nämnder. Beredskap är inte längre en specialfunktion utan finns integrerat i flera verksamheter. För att samordna detta internt har också en överenskommelse skrivits mellan Länsstyrelsen Gotland, Polisen och Försvarmakten om hur ledning och samordning ska fungera under hela hotskalan. I egen organisation har det skapats en ledningsgrupp med tjänstepersoner från regionsstyrelseförvaltningen, hälso- och sjukvårdsförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen. Denna ledningsgrupp ska skapa samordning och styrning mellan de olika beredskapsverksamheterna i organisationen.

Beslutet i regionfullmäktige att beredskap blir ett av fem prioriterade områden gör också att genomslagskraften i nämndernas verksamheter blir större. Det finns en större vilja att bidra till Gotlands beredskap och flera verksamheter än någonsin är nu involverade i arbetet.

Indikatorer jämförelse med riket	Kön	2023	2022	2021
Genomförda utbildningar för att hantera samhällsstörning på ledningsnivå inom Region Gotland (antal)	Alla		2	2
Planer och rutiner för hantering av samhällsstörning inom Region Gotland (antal)	Alla		4 av 6	6 av 6
Uppdaterade risk och sårbarhetsanalyser inom Region Gotland (antal)	Alla		2 av 6	3 av 6
Utbildning/övningar att hantera samhällsstörningar inom krisledningsnämnd har genomförts (ja/nej)	Alla		Nej	Nej

Tabell 15: Indikatorer mål 3 Gotland har god beredskap och förmåga att hantera samhällsstörningar

4.2 Målområde Ekonomisk hållbarhet

För Region Gotland innebär ekonomisk hållbarhet att skapa tillväxt på ett balanserat sätt i nyttjandet av resurser. Genom ökad attraktionskraft, höjd utbildningsnivå, innovativa idéer och samverkan skapas förutsättningar för tillgång till arbetskraft med rätt kompetens på lång sikt och därmed en ekonomisk tillväxt. Vidare är ett bra näringslivsklimat, goda kommunikationer, tillgång till ett varierat utbud av bostäder och en väl utbyggd infrastruktur viktiga förutsättningar för att hela Gotland ska fortsätta att utvecklas positivt och nå en ökad befolkningmängd.

Mål 4: Ökad befolkning i arbetsför ålder

Måluppfyllelsen bedöms i hög grad uppfylld. En längre tids trend av befolkningsökning på Gotland har dock brutits enligt SCB-statistik för första halvåret 2023. Genom att ta nästa steg i utvecklingen med utbyggnad av leva och bo på Gotland på den digitala plattformen Gotland.com stärks den digitala inflyttarservicen ytterligare. Därtill har genomförda aktiviteter och marknadsföring för att tydliggöra ett levande Gotland året runt bland annat genererat markant ökande sidvisningar. Däremot har planerade aktiviteter med riktning på målet "stanna kvar" av resursskäl ej genomförts under första halvåret.

Riksdagen har skärpt skyldigheten för komvux att erbjuda kartläggning och validering. En av de prioriterade aktiviteterna för vuxenutbildningen under 2023 är därför att utforma rutiner för validering och prövning av individers kompetens. Vuxenutbildningen har genomfört validering inom områden vård och omsorg samt barn och fritid sedan våren 2022. En

förstelärare har sedan hösten 2022 också ett uppdrag med att utveckla ett arbetssätt för validering. Det har resulterat i ett nyligen framtaget underlag och har börjat testas skarpt. Underlaget ska ligga till grund som mall för nya arbetssätt inom andra yrkesutbildningar.

Region Gotland bedriver också ett regionalt projekt delfinansierat av Tillväxtverket och Region Gotland som ska etablera och utveckla hållbara strukturer för validering främst inom området strategisk kompetensförsörjning. I projektet finns en koppling till övrigt arbete med regional kompetensförsörjning samt inkluderar relevanta aktörer. Projektet ska samverka med det redan pågående försteläraryppdrag med inriktning på kartläggning och validering.

Pilotprojektet Framåt med GUBIS som projektägare är halvvägs i sitt genomförande. Projektet som syftar till att skapa tilltro, tillväxt och positiv platsutveckling i pilotområdena Kräklingbo och Stenkyrka kommer stå som modell för andra skolorter på Gotland. Projektet kommer att utvärderas under hösten.

Indikatorer jämförelse med riket	Kön	2023	2022	2021	Jämförelse
Antal personer 20-64 år	Alla		32 268	32 301	-
	kvinnor		15 988	16 002	-
	män		16 280	16 299	-
Demografisk försörjningskvot	Alla		0,90	0,89	0,77
Förvärsarbetande invånare 20-64 år, andel (%)	Alla			81	80
	kvinnor			81	79
	män			81	81

Tabell 16: Indikatorer mål 4 Ökad befolkning i arbetsför ålder

Mål 5: Det finns goda förutsättningar för att starta, driva och utveckla hållbara företag på hela Gotland

Målet bedöms delvis uppfyllt. Gotland ligger väl till i undersökningar avseende förutsättningar för företagande i flera mätningar. Gotland förbättrar även i år resultatet i Svenskt Näringslivs undersökning och ranking av företagsklimatet, dock från en låg nivå. Insihtmätningen (NKI) som mäter sju myndighetsområden kopplade till företagare ligger efter sex månader på 67, det är en enhet bättre än resultatet för helår 2022 men under riksnittet som ligger på 75.

Inom Region Gotlands verksamheter pågår det många aktiviteter som bidrar till måluppfyllelse. Tillsammans med näringslivet och de som arbetar med inköp på Region Gotland är ett antal utvecklingsaktiviteter identifierade, bland annat för att stärka dialogen med näringslivet inför upphandlingar och avtalsuppföljning att långsiktigt stärka företagsklimatet och säkerställa goda affärer parterna emellan. Rådgivning i bygglovsfrågor gentemot näringslivet är återupptaget i begränsad skala och kommer att öka i omfattning. Även inom planfrågor genomförs rådgivningsmöten vid förfrågningar inför planansökningar. Enhet geografisk information arbetar med fortsättningen på Hållbara kartan, som kan användas som ett verktyg för företag och verksamheter att ta hållbara val i planeringen av sitt byggande vidare genomfördes samhällsbyggnadskonferensen i maj där både interna och externa aktörer deltog.

Samverkan och dialog både intern och externa sker kontinuerligt. Syftet är att genom enkla processer och bra dialog skapa goda förutsättningar att starta, driva och utveckla hållbara företag. Under våren har exempelvis representanter från samhällsbyggnadsförvaltningens

verksamheter deltagit i olika konferenser och seminarier så som RUS-konferens och universitetsseminarier med samhällsbyggnadsinriktning samt i näringslivsfrukostar. Enhet miljö- och hälsoskydd har deltagit vid möten med besöksnäringen angående sommarverksamheter och samverkan har skett mellan polis, Region Gotland och näringsliv. Enheten har även deltagit på träff med öns entreprenörer angående enskilda avlopp. Inför sommaren har teknikförvaltningen haft ett nära samarbete med Visby Centrum där förvaltningen fått mycket bra återkoppling, bland annat gällande frågor kring vatten och renhållning.

Upphandlingar genomförs där upphandlingen är uppdelad i delområden för att skapa ett gynnsamt konkurrens klimat på Gotland och möjligheter för fler att etablera sig på Gotland. Förfrågningsunderlag upprättas så att så många som möjligt skall kunna lämna anbud. Hamnavdelningen har skapat bättre logistikförutsättningar för näringslivet i Klintehamns hamn. En transformationsanalys för att utveckla former för att jobba med smart specialisering har genomförts. Resultatet tas under hösten vidare till ett gemensamt genomförandeprojekt inom Småland och öarna som syftar till att skapa nya strukturer för att utveckla regionernas och dess företags förmåga att jobba mer innovativt inom utpekade styrkeområden. En förstudie med syfte att skapa underlag för att utarbeta ett omlandsprojekt för att stödja utvecklingen av besöksnäringen i och i anslutning till den blivande nationalparken är genomförd och kommer presenteras i regionala utvecklingsutskottet under hösten. Vidare har Projektet Innovationssystem genomförts enligt plan. Totalt i projektet har 88 idéer tillvaratagits. Dessa idéer har utmynnat i 8 stycken forskningsförstudier samt ett nybildat företag.

Kompetensförsörjningsfrågan är oerhört central för såväl offentlig som privata företag på Gotland. Vuxenutbildningen har med anledning av detta ett nära samarbete med såväl företag, näringslivsorganisationer samt regional utveckling inom regionstyrelseförvaltningen med fokus på kompetensförsörjning.

Indikatorer jämförelse med riket	Kön	2023	2022	2021	Jämförelse
Företagsamhet, andel (%) Totalt *	Alla			18	13
Nettoutveckling, antal företag	Alla		127	427	-
Nystartade företag/1 000 invånare, antal	Alla		12	13	12
Nöjdhetsindex (NKI) gällande Region Gotlands myndighetsutövande	Alla	67**	66	70	75
Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i Svenskt Näringslivs undersökning (1-6)	Alla		3,0	3,0	3,5

Tabell 17: Indikatorer mål 5 Det finns goda förutsättningar för att starta, driva och utveckla hållbara företag på hela Gotland

* Mäts inte efter år 2021

** Avser perioden januari - juni

Mål 6: Det finns goda förutsättningar för ett offensivt bostadsbyggande över hela ön

Målet bedöms delvis uppfyllt. Förutsättningarna för bostadsbyggande i Sverige och på Gotland påverkas fortsatt starkt negativt av faktorer som stigande räntor, ökade kostnader för byggande och drift, sjunkande fastighetspriser och en allmän osäkerhet kring framtiden som till delar kan kopplas till Rysslands anfall på Ukraina. Dessa omvärldsfaktorer har haft och kommer i närtid att ha en tydlig påverkan på de indikatorer som följs upp inom målet. Gotlands befolkningsutveckling är fortsatt positiv och med en låg produktion av bostäder

innebär det långsiktiga konsekvenser för möjligheterna för bostadssökande att hitta en bostad. Det medför således en fortsatt bostadsbrist på Gotland när det gäller ett flertal grupper såsom studenter, försvarsanställda, ungdomar och seniorer.

Under perioden har endast en detaljplan med möjlighet att bygga 17 bostäder vunnit laga kraft, vilket är en kraftig tillbakagång. Samhällsbyggnadsförvaltningen anger att effektiviteten i detaljplaneprocessen framförallt påverkas av resurstillgång och ökade utredningskrav. Inom samhällsbyggnadsprocessen har det identifierats vissa möjligheter till effektivisering och därför har ett arbete startats upp med syfte att korta tidsåtgången för detaljplaneprocessen. Här utreds bland annat hur processer och arbetsätt kan ändras för att skapa en enklare och snabbare planprocess. Förvaltningen gör bedömningen att ytterligare en detaljplan med ett 60-tal bostäder kan finnas framme för antagande under hösten.

Den minskade aktiviteten inom byggandet märks tydligt när det gäller antalet startbesked för bostäder, vilka är betydligt färre än jämförbar period tidigare år (99 st). Huvuddelen av startbeskeden avser dessutom fritidshusbostäder. Det är dessutom ett faktum att många av de bostäder som nyproduceras på Gotland inte kommer ut på den ordinarie bostadsmarknaden, utan istället blir en del av marknaden för fritids- och deltidsboenden. Inom vissa attraktiva och kustnära delar av ön är det till och med så att huvuddelen av de uppförda bostäderna får denna alternativa användning och därför inte bidrar till bostadsförsörjningen på Gotland.

Slutligen har också antalet försålda kommunala tomter för byggande (1 st) och markanvisningar (2 st) varit betydligt lägre än föregående år. Från teknikförvaltningen meddelas att det pågår aktiviteter inom ett antal exploateringsprojekt i Visby som ligger långt fram, här kan bland annat Visborg, Järnvägen, Gråbo och Annelund i Visby nämnas. Som en viktig aktivitet med koppling till det övergripande målet anger teknikförvaltningen aktiviteten: Samverka med strategerna på regionstyrelseförvaltningen och medverka i regionövergripande processer för framtidens samhällsbyggnadsprocess genom klimatanpassning- och omställning, kvalitetsutveckling samt genom olika dialoger med medborgare.

För att öka måluppfyllelsen behöver Region Gotland arbeta vidare med ett antal aktiviteter:

Fortsätta arbetet med att ta fram nya ”Riktlinjer för bostadsförsörjning” för ett antagande under kommande år. Riktlinjer är en viktig del av bostadsförsörjningsarbetet och syftar till att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs.

Slutföra arbetet med en ny översiktsplan för Gotland. Inom ramen för denna har en prioriteringsordning för bostadsbyggande på Gotland fram till år 2040 arbetats fram i samordning med den revidering av VA-planen som också pågår. Resultatet utgör en del av granskningsförslag för Översiktsplan 2040 som planeras ställas ut för granskning under första kvartalet 2024.

Fortsätta arbetet med att ta fram en markstrategi i syfte att få till stånd en långsiktig planering för markförsörjningen när det gäller framtida bostadsbyggande. Fortsätta att utveckla arbetet med framtagande av detaljplaner, där det sedan en tid tillbaka finns en implementerad prioriteringsmodell som används av samhällsbyggnadsförvaltningen i arbetet med bedömning av detaljplaneuppdrag. Prioriteringsmodellen förväntas börja ge effekt från och med 2024 och kan då förhoppningsvis innebära att fler projekt genomförs och att fler bostäder byggs.

Fokusera på arbetet med exploateringsprojekt och markanvisningar utifrån gällande exploateringsplanering. Här märks särskilt det omfattande Visborgsprojektet, som har en stor potential att kunna utgöra en väsentlig del av Gotlands bostadsförsörjning under kommande decennier, men där också utmaningarna visat sig vara många.

Indikatorer jämförelse med riket	Kön	2023	2022	2021
Antal bostadsenheter i under året antagna detaljplaner, antal	Alla	17*	54	126
Markanvisningar/markförsäljningar av regionens mark för bostadsändamål, antal	Alla	3*	13	47
Startbesked för bostäder (småhus eller flerbostadshus), antal	Alla	99*	169	228

Tabell 18: Indikatorer mål 6 Det finns goda förutsättningar för ett offensivt bostadsbyggande över hela ön

*Avser perioden januari - augusti

4.3 Målområde Ekologisk hållbarhet

Region Gotlands arbete ska möjliggöra för boende, besökare och verksamheter på Gotland att bli klimatneutrala, i linje med nationella mål baserade på FN:s Parisavtal. Det innebär kontinuerliga utsläppsminskningar av växthusgaser genom omställning till förnybar energi och energieffektivisering. Vidare ska Region Gotland arbeta för ett rent grundvatten och en levande Östersjö samt bidra till giftfria kretslopp. Den cirkulära ekonomins betydelse ska öka och naturen ska brukas så att ekosystemtjänsterna värnas och öns biologiska mångfald säkras.

Mål 7: Gotlands klimatavtryck minskar

Målet bedöms delvis uppfyllt. Det betyder att utvecklingen inom regionen hittills under året inte resulterat i den minskningstakt som behövs varje år, trots att utvecklingen brådskar.

Många aktiviteter pågår och flera förvaltningar rapporterar både om egna aktiviteter inom nämndvis beslutade planer, samverkansaktiviteter över förvaltningsgränser och deltagande i olika nätverk och projekt, både internt och externt, vilket bådär gott för en kommande utveckling. Dock saknas kvalitativ eller kvantitativ information om hur dessa aktiviteter bidrar till minskat klimatavtryck. Ett utvecklingsbehov inom region Gotland är bättre och enklare rutiner för datainsamling för utsläppsredovisning och analys av förvaltningarnas möjligheter till klimatomställning. Det är ett arbete som i viss mån behöver resurser från varje förvaltning.

Att ökade kostnader för energi och insatsvaror ger minskat utrymme för klimatomställning lyfts tydlig fram. Vidare får den uteblivna skattereduktionen på 20 procent för biogas stor kostnadseffekt, särskilt för kollektivtrafik och avfallsinsamling. Under året har teknikförvaltningens arbetat för att minska koldioxidutsläppen utifrån sin målsättning att minska med 12-15 procent per år, främst genom att ersätta diesel med HVO i regionens fordon. Här lyfter förvaltningen utmaningen med att finansiera beslutad förändring av drivmedel.

Regionens stora satsning på att driva och utveckla Energicentrum till att vara en stödjande och pådrivande aktör för boende, besökare och näringsliv på Gotland, visar sig också vara ett stöd för främjandeaktiviteter inom förvaltningarna, särskilt i arbetet med hållbara transporter. Pågående arbete med att ta fram och implementera nya övergripande styrdokument som Grönplan, Länstransportplan för Gotland, Översiktsplan 2040, Trafikförsörjningsprogram med flera är också delar av regionens verksamhet med stor betydelse för att nå klimatmålet.

Indikatorer jämförelse med riket	Kön	2023	2022	2021	Jämförelse
Energianvändning i verksamhetslokaler, kWh/kvm BRA	Alla		164	163	-
Fossil olja införd i Visby hamn, 1000 m3	Alla		75	73	-
Förnybara drivmedel i kollektivtrafiken, andel (%)	Alla	100*	100	100	93
Inköpta drivmedel till egna fordon inom Region Gotland Bensin, m3	Alla		30	21	-
Inköpta drivmedel till egna fordon inom Region Gotland Biodiesel, m3	Alla		10	9	-
Inköpta drivmedel till egna fordon inom Region Gotland Biogas, ton	Alla	80*	133	131	-
Inköpta drivmedel till egna fordon inom Region Gotland Diesel	Alla		675	606	-
Förnybara drivmedel för tjänsteresor med bil, andel (%)	Alla		40	-	48**

Tabell 19: Indikatorer mål 7 Gotlands klimatavtryck minskar

* Avser perioden januari – augusti, ** Jämförelse med ekokommunerna i Sverige

Mål 8: Tillgången till vatten av god kvalitet är långsiktigt säkrad

Sammantaget bedöms målet som delvis uppfyllt. Region Gotlands arbete inom målet är fördelat på många ansvarsområden. Tydligaste och mest synliga uppdraget har tekniska nämnden som VA-huvudman, men även andra nämnder bidrar genom sina förvaltningar med viktiga delar; genom tillsynsverksamhet, samhällsplanering, skola, kommunikation samt samordning och ansvar för externa samarbeten.

En mycket viktig del för långsiktig måluppfyllelse är kompetensförsörjning inom funktioner kopplade till vattenverksamhet inom Region Gotland, främst när det gäller samhällsplanering, tillsyn och VA-verksamhet. Visserligen rapporterar flera nämnder liksom tidigare att budgeterade åtgärder inte kunnat genomföras på grund av kapacitetsbrist, men det allmänna intrycket är samtidigt att utvecklingen är på rätt väg, och framför allt att samarbetet när det gäller vattenfrågan mellan olika förvaltningar och funktioner stadigvarande blir bättre.

Det märks bland annat genom att arbetet med ett antal stora, strategiska planer utvecklats bra under delåret, planer som kommer vara viktiga för långsiktig måluppfyllnad fram mot 2030. Förutom de vattenrelaterade delarna av översiktsplanen, som engagerat många medarbetare på teknikförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen, har också förvaltningsövergripande arbete gjorts när det gäller revideringen av VA-strategin och det som ska resultera i en vattentjänstplan under 2024. Även klimatanpassningsplanen har varit ett viktigt samarbetsprojekt under delåret, en plan som bland annat kartlagt de risker klimatförändringen för med sig för dricksvattenförsörjningen.

När det gäller kompetensförsörjning har systemet med trainees varit framgångsrikt och resulterat i att traineeanställningarna övergått till reguljära anställningar på både teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen.

Teknikförvaltningen har under delåret fortsatt utbyggnaden av linjenätet på södra Gotland för att kunna distribuera dricksvatten från bräckvattenverket i Kvarnåkershamn norrut. Den möjligheten är viktigt för att kunna avlasta grundvattentäkterna och bidrar därmed till måluppfyllelse. Fler nya abonnenter än förväntat har också anslutit sig till det kommunala VA-nätet, vilket ökat intäkterna, samtidigt som vattenförbrukningen totalt sett varit lägre än tidigare år.

Teknikförvaltningen har också fortsatt att via olika kanaler informera om vattensituationen på Gotland, framför allt inför sommarperioden. Spara vatten-kampanjen har varit framgångsrik och vann också hållbarhetskategorin i Region Gotlands förnyelsepris under våren. Under sommaren gick dricksvattenförsörjningen bra, utan större driftstörningar och bevattningsförbudet kunde införas något senare än tidigare somrar.

För långsiktiga måluppfyllnad är projektet Visby framtida vattenförsörjning i fokus. Syftet med projektet är också att förbättra driftsäkerhet, redundans, barriärhöjd/drucksvattenkvalitet, leveranssäkerhet och arbetsmiljö samt möjliggöra planerad och framtida exploatering i Visby. Ledningsnätet inom området Visby södra vattenverk kommer att läggas om och befintlig reservoarkapacitet kommer renoveras och utökas.

Tillsynsarbetet när det gäller enskilda avlopp inom samhällsbyggnadsförvaltningens arbete med "Klart vatten" fortsatte under delåret, men prognosen i augusti var att man vid årets slut inte kommer nå det satta målet fullt ut. Baserat på erfarenheten från de 84 socknar där

samtliga fastighetsägare med enskilt avlopp kontaktats, uppskattar förvaltningen att 74 procent av öns 13 600 enskilda avlopp för närvarande är godkända. Förvaltningen har också tagit sig an den helt nya uppgiften att hantera anmälningsärenden för inrättande av vattentäkter. Det har resulterat i en del ytterligare arbete, såsom information till fastighetsägare, framtagande av rutiner med mera. Eftersom förvaltningen inte tilldelats medel för detta har annat vattenrelaterat arbete fått stå tillbaka och en viss ärendekö byggts upp.

Regionstyrelseförvaltningen bidrar till måluppfyllelse genom aktivt deltagande i en mängd vattenrelaterade grupper och projekt, där de flesta har direkt eller indirekt bäring på målet. Bland annat kan nämnas viss intern samordning och deltagande i arbetet med de planer som nämns ovan. Vidare medverkan i utvecklingsprojektet Blått centrum Gotland, som drivs i samverkan med Campus Gotland och Länsstyrelsen. Syftet är att genomföra vattenrelaterade insatser som beskrivs i genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi, företrädesvis genom extern finansiering och ofta tillsammans med externa partners. Under perioden startades till exempel ett nytt fyraårigt forskningsprojekt kring prognosmodeller för algbloomningar i Östersjön, vars nytta för Region Gotlands del kommer utgöras av driftsoptimering av bräckvattenverken under perioder med kraftig algbloomning, ett projekt som bedöms bidra till måluppfyllelse.

Parallellt med detta bereder regionstyrelseförvaltningen ärenden, där samordningen av underlag för Region Gotlands ställningstaganden när det gäller kalkbrytning tillhör de för grundvattenfrågan viktigaste. Inom nationalparksprocessen har förvaltningen bevakat att frågan kring Bästeträsk som råvattentäkt uppmärksammas. Regionstyrelseförvaltningen övervakar och rapporterar i februari varje år Region Gotlands deltagande i det nationella åtgärdsprogrammet för bättre vatten, som syftar till att Sverige ska klara efterlevnaden i EU:s vattendirektiv. För måluppfyllelse ser avdelningen ett behov av ökad kännedom inom Region Gotland kring miljö kvalitetsnormer för vatten och de kommunala åtgärderna i åtgärdsprogrammet.

Flera andra förvaltningar nämner i delårsrapporterna aktiviteter som har bäring på vattenområdet, men kanske i ett mer långsiktigt perspektiv. Barn- och utbildningsnämnden nämner regelbundet att kärnverksamheten, undervisningen, bidrar till måluppfyllnad genom att målet ryms inom de olika skolformernas läroplaner.

Indikatorer jämförelse med riket	Kön	2023	2022	2021	Jämförelse
Dagar per år med ingen begränsning på någon del av VA-nätet, andel (%)	Alla	80	64	63	-
Godkända enskilda avlopp av totala antalet enskilda avlopp, andel (%)	Alla	74*	72	72	-
Kommunala vattentäkter med vattenskyddsområde, andel (%)	Alla	73	73	73	73

Tabell 20: Indikatorer mål 8 Tillgången till vatten av god kvalitet är långsiktigt säkrad

*Avser perioden januari - augusti

Mål 9: Hållbara val bidrar till ansvarsfullt samhällsbyggande som minskar belastningen på ekosystemen

Bedömningen är att målet delvis är uppfyllt. Flera verksamheter lyfter fram att miljö- och klimatkrav ställs i upphandlingar och att ökad hänsyn till hållbarhet finns vid inköp och regionen deltar i nationellt nätverk för hållbar upphandling.

Arbetet med regionens grönplan har under 2023 beretts politiskt och planen är lämnad till regionfullmäktige för antagande i september. En Klimatanpassningsplan är framtagen, enligt behov av att arbeta mer med klimatanpassning, som identifierades under arbetet med Översiktsplan 2040. Planen förväntas bli antagen av regionfullmäktige under hösten 2023.

Vidare bedrivs projekt där Region Gotland har tagit på sig huvudmannaskapet för utredning och sanering av flera förorenade markområden. Information i samband med miljö- och hälsotillsyn riktas mot området energi och klimatpåverkan. Vidare har samhällsbyggnadsförvaltningen arbetat vidare med Hållbara kartan. Hållbara kartan är ett verktyg för privatpersoner och företag för att kunna göra hållbara val i planeringen av sitt byggande.

Inom hälso- och sjukvården rapporteras arbete på strategisk nivå, utifrån förvaltningens miljöplan, och miljöombud ska utses. Kraven på effektivitet och hygien gör sjukvården skyldig till stor miljöpåverkan. Användningen av engångsprodukter i plast ökar. Under 2022 togs en ny handlingsplan för miljö fram och för 2023 prioriterades ett antal aktiviteter som tyvärr inte har kunnat jobbas med fullt ut på grund av andra prioriteringar. Socialförvaltningen har fortsatt enligt målet i sin miljöplan att fasa ut plastprodukter med fossil plast, vilket visat sig inte vara helt lätt, men ändå gett positiva resultat. Räddningstjänsten lyfter fram att miljööverväganden görs vid räddningsinsatser. Teknikförvaltningen arbetar vidare utifrån projektet med hållbarhetsbudget.

Miljöundervisning och lärande för hållbar utveckling är inskrivna i läro-, kurs- och ämnesplanerna. Detta innebär att utbildnings- och arbetslivsförvaltningen bidrar till måluppfyllelsen i ett mer förebyggande och långsiktigt perspektiv och individen påverkas i det vardagliga genom att kontinuerligt höja medvetandegraden successivt.

För en ökad måluppfyllelse blir planerad ökad samordning av förvaltningarnas hållbarhetsarbete en viktig del, liksom nätverk med andra kommuner och regioner, inte minst inom upphandling.

<u>Indikatorer jämförelse med riket</u>	<u>Kön</u>	<u>2023</u>	<u>2022</u>	<u>2021</u>	<u>Jämförelse</u>
Klimatpåverkan från medicinska gaser, kg CO ₂ ekv/inv och år	Alla		2,1	2,0	1,5
Klimatpåverkan från Region Gotlands livsmedelsinköp, kg CO ₂ ekv/kg inköpt	Alla	1,8*	1,9	1,9	-

Tabell 21: Indikatorer mål 9 Hållbara val bidrar till ansvarsfullt samhällsbyggande som minskar belastningen på ekosystemen

*Avser perioden januari – augusti

4.4 Målområde Kvalitet

För Region Gotland innebär kvalitet att vi skapar värde tillsammans med dem vi är till för. Regionens processer är värdeskapande, effektiva, rättssäkra, transparenta, och förebyggande. De bidrar därmed till social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. För att klara utmaningarna i välfärden är regionen en modig organisation med ett intensifierat utvecklingsarbete genom systematiskt kvalitetsarbete, ständiga förbättringar, digitalisering, innovationer och förnyelsesprång.

Mål 10: Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster upplever att det är lätt att komma i kontakt med berörd verksamhet inom regionen

Målet bedöms delvis uppfyllt. Flera ingångar finns för att komma i kontakt med Region Gotland till exempel telefon, mail, chattar, hemsida, sociala medier eller besök direkt i verksamheten. Därtill finns påverkanssystem som synpunkter, medborgarförslag och medborgardialog samt e-tjänster där man kan hantera frågor 24 timmar om dygnet.

Den senaste servicemätningen gjordes 2022. Resultatet för tillgänglighet, enkelhet och tydlighet visar att Region Gotland ligger i nivå med riket. Nästa servicemätning planeras till våren 2024. Arbetet fortsätter med att utveckla ett flertal digitala tjänster och informationsvägar i syfte att underlätta kontakten med och informationen till medborgarna. Det sker framför allt genom att utveckla e-tjänster, hemsidor/webbtillgänglighet och olika appar. Kunderna hos tekniska förvaltningen har efterfrågat en chatt-funktion i kundtjänst och en sådan lanserades 2023.

Socialförvaltningen har gått från telefontider till att ha telefonerna öppna. Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen ser utveckling av e-tjänster på andra språk än svenska och engelska som angelägen.

För att ytterligare utveckla tillgängligheten till hälso- och sjukvården har första linjens digitala vård implementerats i form av 1177 via webben och appen invånar-/e-tjänster samt 1177 telefoni. Telefontillgänglighet till primärvården är 92 procent då patienter uppger få kontakt samma dag.

För att öka måluppfyllelsen krävs att regionen arbetar med att förbättra tillgängligheten för såväl digitala som analoga kontaktvägar inom alla verksamheter och att arbetet utgår från medborgarnas behov.

Indikatorer jämförelse med riket	Kön	2023	2022	2021	Jämförelse
Svar på frågor vid kontakt med kommunen, andel (%)	Alla		64	-	67
	kvinnor		66	-	69
	män		63	-	66
Kontakt med primärvården samma dag telefontillgänglighet (%)	Alla	92**	95	92	83
Enkelhet att få hjälp med sin fråga via e-post, index*	Alla		76	-	79
Enkelhet att få hjälp med sin fråga via telefoni, index*	Alla		74	-	74

Tabell 22: Indikatorer mål 10 Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster upplever att det är lätt att komma i kontakt med berörd verksamhet inom regionen

* Ny indikator från och med 2023, första mätresultat från 2022, jämförelse med deltagande kommuner

** Avser vårens mätningar

Mål 11: Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster kan vara medskapande och blir respektfullt bemötta

Sammantaget anses målet vara delvis uppfyllt. Målet innehåller två delar där den ena handlar om ett respektfullt bemötande och den andra om möjligheten att bidra och vara medskapande i tjänsternas utveckling. Bemötande mäts i den återkommande servicemätningen. Den senaste servicemätningen gjordes 2022. Resultatet för service och bemötande visar att Region Gotland ligger i nivå eller över nivån jämfört med andra kommuner. Nästa servicemätning planeras till våren 2024. Detsamma gäller i hälso- och sjukvården där över nittio procent av patienterna på akutmottagningen uppger att de blir bemötta med respekt och värdighet i Nationell Patientenkät. Möjligheten till medskapande innehåller en bred palett av vägar och metoder.

Inom många av Region Gotlands verksamheter finns system för att inhämta synpunkter och ta emot förbättringsförslag som bidrar till medskapande med medborgarna exempelvis brukarråd och anhörigråd. För att uppnå målet bör samtliga förvaltningar fortsätta att utveckla arbetssätt där man gör sina målgrupper medskapande på olika nivåer. Utvecklingsarbetet bör ske utifrån användarnas behov och delaktighet, så kallad användardriven utveckling. Regionen behöver fortsätta arbetet med att öka kunskapen och medvetenheten om att medskapande är en förutsättning för att erbjuda tjänster med hög kvalitet. För att ytterligare stödja detta arbete kommer riktlinjer och rutiner tas fram för hur förbättringarna ska omhändertas i medskapande med medborgarna.

Inom några verksamheter har kompetensen höjts när det gäller användardriven utveckling. Arbetet fortsätter med att göra de som nyttjar tjänsterna medskapande på olika nivåer.

Inom regionsstyrelseförvaltningens måltidsverksamhet deltar gästerna i utvecklingen av menyer genom smaktester, meny och receptplanering. Biblioteken använder sig av metoden tjänstedesign för att säkerställa utvecklingen av relevanta tjänster utifrån medborgarnas behov. Kultur -och fritidsverksamheten har tillsatt ett ungdomsråd för medskapande och involvering.

Inom socialförvaltningens myndighetsavdelning har ett frågedokument skapats för att inventera alla aspekter på sökandes behov och möjliggöra medskapande i utformningen av de insatser som beslutas. Socialförvaltningens individ och familjeomsorg (IFO) har varit del i ett samverkansprojekt (FOSSAM) där syftet har varit att skapa tidiga och lättillgängliga insatser för barn, ungdomar och deras familjer. Insatserna utformas utifrån ett medskapandeperspektiv där individerna i hög grad påverkar utformningen av stödet.

Flera förvaltningar inom Region Gotland har underlättat för medborgare att lämna synpunkter och förbättringsförslag genom att använda QR kod. Detta har lett till flera förbättringar och förnyelse av verksamhetens tjänster. Några förvaltningar arbetar med att systematiskt utreda, analysera och åtgärda inkomna synpunkter.

Indikatorer jämförelse med riket	Kön	2023	2022	2021	Jämförelse
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS, Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	Alla		82	-	75
	kvinnor		85	-	76
	män		79	-	75
Brukarbedömning individ och familjeomsorg totalt, inflytande, andel (%)	Alla		92	90	87
	kvinnor		92	89	86
	män		82	92	87
Elever i åk 9: På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter, positiva svar, andel (%)	Alla		-	51	49
Gott bemötande vid kontakt med kommun, andel (%)	Alla		89	-	84*
	kvinnor		91	-	87*
	män		86	-	81*
Patientupplevd kvalitet avseende delaktighet och involvering i primärvården, index	Alla		-	77	80**
	kvinnor		-	-	79**
	män		-	79	81**

Tabell 23: Indikatorer mål 11 Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster kan vara medskapande och blir respektfullt bemötta

* Jämförelse med deltagande kommuner i medborgarundersökningen

** Jämförelse med medelvärde för samtliga regioner

Mål 12: Hög kvalitet och effektiva processer i verksamhet och tjänster säkras genom ständiga förbättringar, digitalisering, innovation och förnyelsesprång

Sammantaget anses målet delvis uppfyllt. Målet är komplext då det både anger ett önskat läge om hög kvalitet och effektiva processer och samtidigt att detta ska säkras genom ett offensivt utvecklingsarbete. Målet tolkas och bedöms dessutom på olika sätt i regionens olika förvaltningar. I bedömningen nedan bedöms kvalitet först, sedan effektiva processer och därefter vårt förnyelsearbete.

Analys av indikatorerna visar att Region Gotlands verksamheter håller hög kvalitet. Resultaten redovisade i Kommuners Kvalitet i Korthet, KKiK visar att 15 av 34 inrapporterade resultat ligger över riket. 14 av 34 är genomsnittliga endast 5 ligger under genomsnittet. I dagsläget finns viss data redovisad för effektiva processer, exempelvis kostnad per invånare inom äldreomsorg som är låg över tid i jämförelse med riket. Vidare är kostnaden i grundskola per elev genomsnittlig i jämförelse med riket.

Region Gotland driver en årlig process, nominering till Förnyelsepriset, för förbättring- och förnyelsearbete som leder till förnyelsesprång, innovation och verksamhetsutveckling. Flera förvaltningar ser Förnyelsepriset som en strategi för att skapa en kultur för att möjliggöra systematiskt förnyelse- och förbättringsarbete i sina verksamheter. Priset delas ut årligen och uppmärksammar verksamheter och medarbetare.

För att möta det digitala behovet som medborgarna efterfrågar så har det gjorts flera digitala satsningar. Som exempel på verksamhetsnära verksamhetsutveckling där digitala hjälpmedel är en integrerad del kan nämnas att socialförvaltningen nu med hjälp av sina digitaliseringscoacher har börjat införa läkemedelsautomater. Automaterna påminner brukare när det är dags att ta medicin, något som både effektiviserar för personalen och ökar säkerheten för brukarna.

Region Gotland har som första kommun och första region infört lösningen *Säker Digital Kommunikation* (SDK). Den innebär att information kan skickas säkert mellan kommuner,

regioner och statliga myndigheter. Därmed kan många väldigt gammaldags verktyg med klara brister såsom faxar avvecklas, vilket tidigare varit svårt då några säkra alternativ inte funnits.

Fler exempel på verksamhetsutveckling är regionstyrelseförvaltningen där kultur- och fritidsavdelningen arbetat med att förbättra bidragshantering, stödgivning och processer för att skapa värde för dem man finns till för. Vidare har hälso- och sjukvården inom kvinno- kliniken förändrat arbetssätt som lett till förkortade väntetider samt avlastat operations- verksamheten vid mottagningsoperationer. Slutligen har utbildnings- och arbetslivsförvaltningen infört en ny digital lärplattform som ska underlätta kommunikation mellan elever, vårdnadshavare och verksamheterna inom förvaltningen.

Indikatorer jämförelse med riket	Kön	2023	2022	2021	Jämförelse
Antal nomineringar till förnyelsepriset (trend)	Alla		21	29	-
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)	Alla	86*	87	88	83
	kvinnor	87*	89	91	84
	män	84*	85	85	83
Handläggningstid (median) från inkommen ansökan till beslut för bygglov för nybyggnad av en och tvåbostadshus, antal dagar**	Alla		111	115	54
Kostnad individ och familjeomsorg, kr/inv.***	Alla		4 705	4 755	4 974
Kostnad kommunal grundskola F9, kr/elev***	Alla		126 130	118 728	123 683
Nettokostnad hälso- och sjukvård totalt (inkl. läkemedel), kr/inv.	Alla		39 642	35 245	29 996
Patienter som utretts för cancer enligt standardiserat vårdförlopp inom maximal ledtid, andel (%)	Alla		51	69	42
Utredningstid i antal dagar från påbörjad utredning till avslutad utredning inom barn och ungdom 0-20 år, medelvärde	Alla		107	96	100
	kvinnor		111	97	101
	män		105	95	98
Vårdtillfällen med påverkbar slutenvård 65 år och äldre, antal/100 000 inv.	Alla		4 598	4 588	3 709
	kvinnor		4 040	3 833	3 283
	män		5 222	5 434	4 196

Tabell 24: Indikatorer mål 12 Hög kvalitet och effektiva processer i verksamhet och tjänster säkras genom ständiga förbättringar, digitalisering, innovation och förnyelsesprång

* Preliminära resultat

** Jämförelse med deltagande kommuner i KKIK

*** Jämförelse med medelvärde för samtliga kommuner

4.5 Målområde Medarbetare

Region Gotland är en modig organisation som klarar omställning och förändring. Vi är en tillitsbaserad organisation där engagerade ledare och medarbetare är avgörande för att nå resultat för dem vi är till för. Medarbetarna upplever ett gott ledarskap präglad av dialog och förankring. Alla ser sin del i helheten och bidrar aktivt till positiva resultat i verksamheten. Vi är tillsammans goda ambassadörer för Region Gotland.

Mål 13: Region Gotland präglas av en tillitsbaserad kultur

Målet bedöms i hög grad uppfyllt. Alla regionens förvaltningar har identifierat aktiviteter som bedöms ge förflyttning till en tillitsbaserad organisationskultur. Det tillsammans med regionövergripande arbete bedöms ha en positiv effekt på hela regionens möjligheter och förutsättningar att göra förflyttningar.

För att få till en intern kultur som präglas av tillit, behöver vi arbeta med aktiviteter och beteenden som ger förutsättningar både för vår kultur och för våra strukturer. Arbetet behöver göras på alla nivåer i organisationen för att det ska få genomslagskraft.

Alla chefer ska vara förändringsledare som förstår, förmår samt har mod, uthållighet och rätt förutsättningar för ett tillitsfullt ledarskap. Både ledare och medarbetare behöver ha begripliga uppdrag, där roll mål och sammanhang är tydligt och ger motivation och engagemang i arbetet att aktivt delta i att göra förflyttningen.

För att utveckla ledarskapet i Region Gotland i linje med ledarstrategin – att kunna leda sig själv, leda andra och leda verksamhet – utifrån ett tillitsbaserat förhållningssätt, har det under året tagits fram en gemensam grundplatta omfattande fyra utbildningsdagar som riktar sig till alla våra chefer. Både för dem som arbetat länge och de som kommit nya. Den gemensamma grundplattan omfattar fördjupning kring det tillitsbaserade ledarskapet, roller, grupper och kommunikation. Utöver det har även en dag i det tillitsbaserade ledarskapet för icke-chefer (teamledare) tagits fram och genomförts. Regionens ledarstrategi har också setts över och kommer under året att uppdateras.

114 chefer från alla förvaltningar har hittills gått den första utbildningsdagen kring tillitsbaserat ledarskap och därtill 55 teamledare. Under hösten genomförs ett antal tillfällen kring de övriga dagarna i grundplattformen och framåt kommer det även erbjudas ett antal fördjupningstillfällen med olika teman.

Att stärka medarbetarskapet är också viktigt. En kartläggning har en gjorts där vi sett på arbetsplatser inom regionen som idag anser sig utöva ett gott medarbetarskap. Slutsatserna från det arbetet, tillsammans med ett antal workshops med chefer, medarbetare och nyckelfunktioner har tagits vidare. Nästa steg är att ta fram ram, riktning och grundplatta även för medarbetarskapet.

Under oktober genomförs årets medarbetarundersökning där resultatet av de olika indexen kommer att ge indikationer på om det görs förflyttningar inom målområdet i positiv riktning.

Indikatorer jämförelse med riket	Kön	2023	2022	2021
Engagemangsindex	Alla		75	75
	kvinnor		76	76
	män		76	75
Hållbart medarbetarengagemang (HME)	Alla		80	80
	kvinnor		81	81
	män		81	80
Ledarskapsindex	Alla		75	73
	kvinnor		75	74
	män		79	77
Team effektivitetsindex	Alla		71	73
	kvinnor		71	70
	män		75	73

Tabell 25: Indikatorer mål 13 Region Gotland präglas av en tillitsbaserad kultur

Mål 14: Region Gotland lyckas kompetensförsörja genom aktivt och strategiskt arbete

Målet bedöms delvis uppfyllt. Alla regionens förvaltningar driver ett målmedvetet kompetensförsörjningsarbete i enlighet med kompetensförsörjningsplanerna. Det tillsammans med de regionövergripande arbetena bedöms ha en positiv effekt på hela regionens möjligheter och förutsättningar att behålla och attrahera medarbetare även framåt. Region Gotlands övergripande kompetensförsörjningsplan ligger till grund för de gemensamma insatser som behöver samordnas för hela regionen samt för respektive förvaltnings specifika kompetensförsörjningsplan. Syftet är att beskriva nuläge och omvärldsfaktorer som påverkar kompetensförsörjningen samt att utifrån definierade strategier ge förutsättningar för att identifiera aktiviteter för att nå uppsatta mål och förflyttning inom målområdet. Nuvarande kompetensförsörjningsplan gäller för perioden 2022-2023 och arbetet med revidering har påbörjats.

På regiongemensam nivå har under året ett antal insatser genomförts. Till exempel arbetet med den regionövergripande verksamhetsutvecklingen kring att digitalisera HR-processer, använda tekniken smart och ge bättre förutsättningar för organisationen. Den digitala kompetensportalen för löne- och medarbetarsamtal samt kursadministration används mer och mer. Även digitaliseringen av anställningsprocessen, det systematiska arbetsmiljöarbetet samt utvecklingen av rekryteringsprocessen fortgår.

Inom Strategisk hållbar bemanning har ett flertal verksamheter fått ett tvärprofessionellt stöd. Efterfrågan på kunskap, stöd och struktur i dessa frågor är fortsatt stor. I och med lagändringen kring dygnsvila har stort fokus varit att förbereda sig för denna förändring genom att sätta sig in i vad den innebär. Informationsmöten har hållits och stöd givits i att göra nödvändiga förändringar i enheters scheman. Arbetet har varit omfattande och utmanande för chefer, planerare och medarbetare. Arbetet med att få till förändringen innan starten i oktober har genomförts i god samverkan med fackliga organisationer.

Regionens Instagramkonto #viarregiongotland har nu över 9460 följare.

Inom regionen får vi fler och fler bristyrken och därmed allt svårare att rekrytera till alla våra uppdrag. För att klara våra framtida utmaningar behöver vi göra allt vi kan för att prioritera insatser som gör att vi både kan attrahera nya, men främst behålla våra befintliga medarbetare.

Indikatorer jämförelse med riket – Uppdatera när data finns	Kön	2023*	2022	2021
Arbetad mertid hos månadsavlönade (antal timmar)	Alla	24 069	42 106	39 382
	kvinnor	19 762	35 291	32 446
	män	4 307	6 815	6 937
Arbetad övertid hos månadsanlönade (antal timmar)			105	
	Alla	52 191	490	84 508
	kvinnor	34 540	70 390	54 677
	män	17 652	35 100	29 831
Heltidsanställda av samtliga månadsavlönade, andel (%)	Alla	87	86	84
	kvinnor	86	84	82
	män	92	92	91
Net Promoter Score (NPS)	Alla		-13	-12
	kvinnor		-10	-8
	män		-9	-13

Tabell 26: Indikatorer mål 14 Region Gotland lyckas kompetensförsörja genom aktivt och strategiskt arbete

*Avser period januari – juli för mertid och övertid samt augusti för heltidsanställda

Mål 15 Region Gotland är en hälsofrämjande organisation där det aktiva förebyggande arbetsmiljöarbetet är i fokus

Målet bedöms i hög grad uppfyllt. De aktiviteter som genomförts regionövergripande samt på förvaltningarna bedöms stödja målet. Ett av de viktigaste verktygen i det aktiva förebyggande arbetsmiljöarbetet är regionens samverkansavtal. Den partsgemensamma implementeringen och utvecklingen har fortsatt under 2023. Fokus har legat på medarbetarnivån för att skapa en samverkan som sker dagligen mellan alla oss som arbetar i Region Gotland. Detta för att utveckla våra arbetsplatser, vår arbetsmiljö och våra verksamheter. En del i arbetet har handlat om att utveckla samsynsmöten med de fackliga organisationerna, detta i syfte att skapa förutsättningar för de olika rollerna i systemet. Även satsningar på att stärka skyddsombudsrollen har fortgått. I oktober kommer regionen för andra året i rad att uppmärksamma skyddsombuden och deras viktiga arbete genom att bjuda in till skyddsombudens dag.

Projektet God hälsa och hållbart arbetsliv som startade hösten 2022, för att öka rörelse och förbättra psykisk hälsa hos medarbetare, har fortsatt. Fokus i år har bland annat varit att se över framtidens friskvård inom Region Gotland.

Inom området digitalisering har förvaltning och utveckling av regionens systemstöd för arbetsmiljö varit ett prioriterat område. Ett systemstöd som ska förbättra och systematisera arbetsmiljöarbetet samt ge stöd för chefer i exempelvis arbetet med årshjul, riskbedömningar och fördelning av arbetsmiljöuppgifter.

Inom ramen för arbetet med ett flexibelt arbetssätt har en riktlinje för utformning av kontorsarbetsplatser tagits fram. Detta är ett steg i arbetet med en mer flexibel syn på var arbetet utförs. Ett flexibelt arbetssätt innebär att uppdraget avgör var, med vem och hur vi utför jobbet. Våra kontorslokaler ska stödja det flexibla arbetssättet, verksamhetens behov och uppdrag. Inom detta område behöver vi fortsätta följa utvecklingen av de nya arbetssätten, anpassning till lokaler och arbetsmiljön.

Arbetet med att stärka chefers förutsättningar pågår där aktiviteter för att effektivisera processer inom anställning och introduktion har genomförts. Även uppdatering på Intranätet/chefssidan, utbildningar för chefer samt omorganisationsprocessen har varit i fokus.

Förvaltningarna lyfter flera aktiviteter som ska förbättra den organisatoriska arbetsmiljön.

Som exempel finns organisationsförändringar med syfte att skapa bättre förutsättningar för en hållbar och attraktiv arbetsmiljö för medarbetare och chefer. Vidare lyfts förvaltningsövergripande handlingsplaner för yrkesgruppers arbetsmiljö, utveckling av flexibla arbetsätt, fortsatt arbetet med strategisk hållbar bemanning samt införande av aktiv sjukskrivning. Verksamheter har även genomfört friskvårdssatsningar för större grupper med ett högre friskvårdsbidrag och schemalagd friskvårdstimme.

Indikatorer jämförelse med riket – uppdatera när data finns	Kön	2023*	2022	2021
Chefer inom Region Gotland som skattar sin kompetens inom arbetsmiljöarbetet som god, andel (%)	Alla		99	96
Korttidssjukfrånvaro, andel (%)	Alla	56	62	59
	kvinnor	55	60	57
	män	61	68	66
Medarbetare inom Region Gotland som uppnår de nationellt satta rekommendationerna för fysisk aktivitet, andel (%)	Alla		82	82
	kvinnor		82	81
	män		84	83
Organisatorisk och social arbetsmiljö index (OSA)	Alla		73	72
	kvinnor		72	72
	män		78	76

Tabell 27: Indikatorer mål 15 Region Gotland är en hälsofrämjande organisation där det aktiva förebyggande arbetsmiljöarbetet är i fokus

*Avser period januari – juli

4.6 Målområde Ekonomi

Region Gotlands verksamhet ska vara ekonomiskt uthållig och i balans ur ett generationsperspektiv. Det innebär att vi ger kommande generationer goda förutsättningar att tillhandahålla offentlig service och välfärd. Vi använder inte mer resurser än de som finns och sätter oss inte i skuld till framtiden, det betyder att nettokostnadsutvecklingen inte kan överstiga intäkternas utveckling. Det innebär också att medel ska avsättas för att täcka kommande utbetalningar av pensioner samt att det finns tillräckliga marginaler för att parera oförutsedda kostnadsökningar och intäktsminskningar. Våra tillgångar ska vårdas och värdesäkras och samtliga resurser ska nyttjas på ett effektivt och hållbart sätt. Nämndernas verksamhet ska rymmas inom beslutad budget.

Mål 16: Budgeterat resultat uppgår till minst 2 procent av nettokostnaden

Målet är ej uppfyllt. Årets budgeterade resultat är 96 mnkr och motsvarar 1,5 procent av verksamhetens nettokostnader. Den främsta anledningen till att målet inte kunde uppfyllas var att pensionskostnader 2023 prognostiserades öka med 239 mnkr motsvarande 57 procent till följd av den snabbt ökande inflationen under 2022. Ett nytt pensionsavtal från 2023 innebar också högre pensionskostnader. När inflationen normaliseras så kommer även pensionskostnaderna att återgå till en nivå kring cirka 500 mnkr.

Indikatorer	2023*	2023 (prognos)	2022	2021
Budgeterat resultat i förhållande till verksamhetens nettokostnad (%)	1,5	1,5	2,2	1,1

Tabell 28: Indikatorer mål 16 Budgeterat resultat uppgår till minst 2 procent av nettokostnaden

*Avser 31 augusti

Mål 17: Region Gotland har ett resultat som uppgår till minst 2 procent av nettokostnaden

Målet är ej uppfyllt. Resultatet i perioden uppgår till 59 mnkr vilket motsvarar 1,4 procent av verksamhetens nettokostnad. Prognosen pekar på ett resultat på 32 mnkr vilket motsvarar 0,5 procent. Balanskravsresultatet beräknas bli -88 mnkr. Ett negativt resultat ska enligt lag återställas inom tre år. Om det finns en resultatutjämningsfond och det finns tillräckliga medel för att täcka underskottet så kan den användas. Det finns under vissa förutsättningar även möjlighet att hänvisa till synnerliga skäl för att slippa återställa ett underskott men då behöver kommunen/regionen ha en stark finansiell ställning.

Nämndernas nettokostnadsökning i perioden är 9,9 procent, vilket är mycket högt. Motsvarande period föregående år var nettokostnadsökningen 4,5 procent. För att nämndernas ska klara sin budget krävs att nettokostnadsutvecklingen totalt för alla nämnder får bli högst 5,8 procent 2023. Nämndernas prognostiserade underskott på -159 mnkr innebär en nettokostnadsökning på 8,5 procent. Verksamhetens intäkter uppvisar en ökning på 3,5 procent och att ökningen inte är större beror på att statsbidragen minskar med 80 mnkr för att flera statsbidrag kopplade till pandemin inte längre finns kvar. Verksamhetens kostnader har en hög ökningstakt på 7,1 procent. Den höga inflationen påverkar kostnadsutvecklingen mycket. De kostnadslag som ökar mest är köp av tjänst, förbrukningsmaterial och personal med en sammanlagd kostnadsökning på 324 mnkr.

Indikatorer	2023*	2023 (prognos)	2022	2021
Balanskravsresultat i relation till verksamhetens nettokostnad (%)	-1,3	-1,3	4,7	1,9
Nämndernas nettokostnadsutveckling (%)	9,9	8,5	4,9	3,8
Region Gotlands nettokostnadsutveckling exklusive jämförelse-störande poster (%)	15,0	11,0	5,0	4,4
Utveckling av nämndernas nettobudget (%)	-	6,4	4,5	4,8
Utveckling av skatteintäkter och bidrag (%)	4,5	4,5	5,8	5,5
Årets resultat i relation till verksamhetens nettokostnad (%)	1,4	0,5	3,9	3,5

Tabell 29: Indikatorer mål 17 Region Gotland har ett resultat som uppgår till minst 2 procent av nettokostnaden
*Avser 31 augusti

Mål 18: Region Gotlands ekonomiska ställning stärks genom att soliditeten varje år förbättras och närmar sig 45 procent vid mandatperiodens slut

Målet är uppfyllt för perioden. Soliditet är ett mått på finansiell styrka och visar hur stor andel av de totala tillgångarna som är finansierade med eget kapital. Soliditeten var vid periodens slut 43,3 procent och har förbättrats marginellt med 0,1 procentenheter sedan årsskiftet. För helåret prognostiseras soliditeten till 41,3 procent vilket skulle innebära en försämring med 1,9 procentenheter jämfört med 2022. Det skulle innebära att vi inte klarar det finansiella målet att soliditeten ska stärkas. Förklaringen till att soliditeten minskar är att det prognostiserade resultatet är på en låg nivå och att investeringarna bedöms hamna på en hög nivå, prognos 700 mnkr. Egenfinansieringsgraden i perioden är hög och visar att regionen klarat att finansiera investeringsutgifterna utan att låna mer pengar. Även de avgiftsfinansierade verksamheternas investeringar har egenfinansierats.

Regionfullmäktige beslutade 2019 att nya medel ska avsättas till pensionsmedelsportföljen. Totalt ska 1 000 mnkr avsättas under 20 år med början 2020. Under årets första månader har 100 mnkr i nya medel satts av till pensionsmedelsportföljen. För helåret 2023 ska 150

mnkr sättas av enligt plan. I jämförelse med årsskiftet har portföljen ökat med 135 mnkr. Ökningen beror dels på att nya medel avsatts dels på en positiv värdeutveckling under perioden. Pensionsmedlen täcker 15,7 procent av den totala pensionsförpliktelsen per 31 augusti vilket är en förbättring med 2,5 procentenheter sedan årsskiftet.

Indikatorer	2023*	2023 (prognos)	2022	2021
Avsatta pensionsmedel i förhållande till total pensionsförpliktelse (%)	15,7	17,2	13,2	13,3
Egenfinansieringsgrad av investeringar i skattefinansierad verksamhet, andel, %	136	-	203	228
Soliditet	43,3	41,3	43,2	43,1

Tabell 30: Indikatorer mål 18 Region Gotlands ekonomiska ställning stärks genom att soliditeten varje år förbättras och närmar sig 45 procent vid mandatperiodens slut

*Avser 31 augusti

5 Den kommunala koncernen

Den samlade verksamheten inom Region Gotland bedrivs både inom den egna nämnd- och förvaltningsorganisationen samt i koncernföretag där vissa bolag är helägda och vissa delägda. Därtill finns samägda företag och privata utförare. Huvuddelen av verksamheten bedrivs i regionen. Strukturen på den kommunala koncernen redovisas i årsredovisningen. I de sammanställda räkenskaperna för koncernen ingår förutom Region Gotland även det helägda bolaget AB Gotlandshem samt Gotlands Energi AB, där regionen har en ägarandel på 25 procent.

Periodens resultat för den kommunala koncernen uppgår till 64 mnkr vilket är på en betydligt lägre nivå jämfört med föregående år. Den huvudsakliga förklaringen är att Region Gotlands delårsresultat låg på en ovanligt hög nivå förra året bland annat på grund av tillfälligt höga statsbidrag som inte finns kvar i år. Årsprognosen för den kommunala koncernen är 52 mnkr, varav 32 mnkr avser regionen och resterande del bolagen.

	Utfall jan-aug 2023	Utfall jan-aug 2022	Prognos 2023	Bokslut 2022
Intäkter	1 587	1 545	5 385	2 463
Kostnader	-5 535	-5 057	-11 386	-7 935
Avskrivningar	-284	-283	-420	-419
Verksamhetens nettokostnader	-4 232	-3 795	-6 421	-5 891
Skatteintäkter	3 118	2 977	4 667	4 459
Generella statsbidrag och utjämning	1 277	1 228	1 912	1 838
Verksamhetens resultat	163	410	158	406
Finansiella intäkter	65	6	85	23
Finansiella kostnader	-164	-97	-191	-130
Årets resultat	64	319	52	299

Tabell 31: Resultaträkning för den kommunala koncernen, mnkr

I kolumnen prognos finns interna transaktioner med och gör att intäkter och kostnader får högre belopp men de interna transaktionerna påverkar inte verksamhetens nettokostnader

5.1 AB Gotlandshem

AB Gotlandshem och dess dotterbolag Gotlandshem Värme AB är ett av Region Gotland helägda bolag. Verksamheten består av ägande och förvaltning av fastigheter.

Väsentliga händelser

Under året har styrelseordförande samt stora delar av Gotlandshems styrelse bytts ut i samband med ny tillsättning av ledamöter i bolag inom Gotland. För att den nytillträdda styrelsen ska lära känna bolaget har workshops genomförts.

Nyproduktionen på Signallottan har tagits i bruk och hyresgäster har under året flyttat in.

Området Riggen har beslutats för rivning och återuppbyggnad som kommer ta fart under kommande år. Utifrån rivningsbeslutet har befintliga hyresgäster erbjudits möjligheten att flytta till nya permanentbostäder, ersättningslägenheter, alternativt tillfälliga boenden samt

evakueringslägenheter i väntat på återflytt. Underhållsprojektet och nyproduktion i området Nötskrikaren i Hemse har efter bygglov och upphandling påbörjas under sommaren.

Hyresmarknadskommitténs beslut om hyreshöjning för Gotlandshem med 4,9 procent och gällde från första januari 2023.

En uppdatering av den interna IT-miljön har genomförts för att säkra upp data, minimera risken för avbrott i arbetet och hantera cyberhot från omvärlden. Gotlandshems interna fastighetssystem har bytts ut vilket medfört en del kostnader och arbetstid under året, men som på sikt kommer underlätta och effektivisera den löpande verksamheten.

Analys av periodens resultat och årsprognos

Periodens resultat uppgår till – 6,9 mnkr (13 mnkr, 2022) och årsprognosen uppgår till 2,2 mnkr.

I september 2022 startade hyresförhandlingarna inför 2023. Gotlandshem yrkade på en ökning om 9,95 procent. De faktiska kostnadsökningarna för perioden 2021 till 2022 var cirka 25 procent. Enligt modellen för hyresjustering, den så kallade trepartsöverenskommelsen, fördelas förändringarna över tre år vilket resulterade i ovan yrkande. Efter flera förhandlingsmöten stod parterna fortfarande långt från varandra vilket gjorde att Hyresmarknadskommittén kopplades in. De beslutade om en generell höjning på 4,9 procent. Detta beslut har renderat i en korrigering av budgeten, en korrigering som medför en minskning av intäkterna om 8,5 mnkr för 2023.

Näst intill alla kostnadsområden har ökat men främst är det värme och andra taxebundna kostnader som ökat på grund av omvärldsfaktorerna som råder med kraftigt ökade elpriser. Taxebundna kostnader ligger så här långt 4,5 mnkr över budget som en följd av kostnadsökningarna. Detta trots att det under året skett flera energisparande insatser som medfört att Gotlandshem sparar stora mängder vatten och förbrukar mindre energi jämfört med tidigare år.

De administrativa kostnaderna har generellt ökat och ligger över budget. Ökningen beror främst på uppdateringen av företagets IT-miljö och fastighetssystem. De extrakostnader och den tid som lagts på detta bedöms som en viktig grund för att kunna hantera nuvarande behov och framtida utmaningar. Även materialkostnader har ökat. Gotlandshems fokus på att arbeta i kapp underhållsskulden har och kommer medföra att flera underhållsprojekt kommer landa på balansräkningen i stället för på resultaträkningen. Utfallet gällande kostnader för reparationer och underhåll är därför lägre än budget.

Att Gotlandshem gått åt att utföra mer underhåll som aktiveras i stället för att lägga dessa kostnader direkt på resultatet i form av reparationer är en av de största anledningarna till att prognosen ändå ser positiv ut för året. Prognosen visar på ett knappt positivt resultat med ett par miljoner. I slutet av året kommer även fastighetsvärdering genomföras där prognosen ser ut som att det kan återföras vissa nedskrivningar och på så sätt kommer höja resultatet något ytterligare.

Väsentliga personalförhållanden

Gotlandshem har i genomsnitt under året haft 137 anställda, (126, 2022) varav 56 kvinnor och 81 män. Ökningen av antal anställda beror till stora delar på att det föregående år fanns

ett stort resursunderskott som i år delvis har fyllts, främst under stöd- och ledningsprocesser. Det finns dock ett fortsatt resursunderskott på vissa poster, främst gällande avdelningen som ska hantera planeringen av nyproduktioner och hållbarhetsfrågor.

Sjuktalet har sjunkit något jämfört med föregående år och ligger i år på 5,9 (6,8, 2022), varav kvinnor 6,6 och män 5,5. Det lägre sjuktalet beror på att några enstaka långtidssjukskrivningar kommit tillbaka samt möjligheten för tjänstemän att jobba digitalt hemifrån vid mildare sjukdomssymptom.

Förväntad utveckling

Gotlandshem kommer framöver att ha ett stort fokus på att hämta i kapp den så kallade underhållsskulden samt bygga nya bostäder under de kommande åren. Detta medför även ett stort finansieringsbehov. Samtidigt fortsätter arbetet och fokuset på driftsekonomin. Både för att säkerställa att driftsekonomin håller på befintligt bestånd efter underhållet, men även att de nya fastigheterna är hållbara både miljömässigt och ekonomiskt. Görs detta ej korrekt finns risken för stora nedskrivningar under kommande år.

5.2 Gotlands Energi AB

Gotlands Energi AB (Geab) ansvarar för elnät och värme och ägs till 75 procent av Vattenfall AB och till 25 procent av Region Gotland. Gotlands Energi AB har två dotterbolag. Gotlands Elförsäljning AB som ansvarar för elförsäljningen samt Gotlands Elnät AB som bygger och underhåller el- och energianläggningar.

Väsentliga händelser

För Gotlands Energi AB är fjärrvärmeverksamhetens lönsamhet fortsatt under press kopplat till de ökade bränslekostnaderna. Nya leveransavtal är tecknade som säkrar leverans för en tid, samtidigt som de är på nivåer som försämrar verksamhetens lönsamhet. Energiomställningen på Gotland kräver ett förnyat centralt elnät med ökad kapacitet på ön. Arbetet med att förnya och höja kapaciteten i det centrala elnätet har påbörjats och bedrivs inom investeringsprogrammet Kapacitet Gotland. Förnyelsen kräver flera nya tillstånd (nätkoncessioner) och under våren lämnades den första ansökan in till Energimarknadsinspektionen. Ytterligare två tillståndprocesser är uppstartade och fler kommer att startas upp under kommande år. En förnyelse av det centrala elnätet är även en fortsättning för att Gotlands ska kunna anslutas mot en ny elförbindelse till fastlandet.

Under årets första halvår har det varit ett fortsatt högt tryck på nyanslutningsärenden, likt föregående år. Intresset för att installera egenproduktion av el (såsom solceller) är på rekordnivåer och det finns även fortsatt ett mycket stort intresse för att ansluta ny produktion i form av sol- och vindanläggningar.

Analys av periodens resultat och årsprognos

Periodens resultat uppgår till 47,1 mnkr (77,1 mnkr, 2022) och årsprognosen uppgår till 72,1 mnkr.

Rörelseresultatet för Geab för perioden är 69,8 mnkr, vilket är lägre än budget. Värmeverksamhetens resultat överträffar budget, främst på grund av lägre elpriser. Prognostiserat resultat för året är justerat till 11,5 mnkr (107 mnkr, 2022). Volym av såld värme är helt enligt budget och verksamhetens övriga kostnader likaså.

Elnätsverksamhetens resultat per augusti är lägre än budget på grund av något lägre transiterad volym samt ökade kostnader för underhåll hänförligt till besvärligt väder tidigt på året. Externa entreprenader och nyanslutningar följer budget väl.

Gotlands Elförsäljning visar ett väsentligt lägre resultat jämfört med budget. Portföljen för rörligt- och anvisat pris samt fasta avgifter följer budget väl men på grund av kraftigt lägre volymer i fastprisportföljen är resultatet lägre än förväntat.

Årsprognosen för helåret är att Geab kommer understiga årets budgeterade resultat med cirka 25 mnkr. Geabs investeringar för året uppgår till 192 mnkr ackumulerat per augusti vilket är högre än budgeterade 172 mnkr. Investeringarna bedöms hålla en fortsatt hög takt under resterande 2023.

Geab har identifierat viss risk med anledning av brist på egen bemanning, ett allmänt högt tryck hos våra underentreprenörer samt långa leveranstider på material vilket skulle kunna leda till förseningar för bland annat nyanslutningar och investeringar.

Väsentliga personalförhållanden

På Geab arbetar 162 medarbetare (149, aug 2022) varav 47 kvinnor och 115 män.

Sjukfrånvaro för perioden är totalt 2,2 (3,2, aug 2022), varav 2,1 % för kvinnor och 2,3 % för män. Geab arbetar aktivt för att minska sjukfrånvaron genom strukturerade insatser för hälsofrämjande aktiviteter och rehabilitering. Företaget arbetar förebyggande för att förbättra medarbetarnas hälsa genom att erbjuda arbetsmiljö- och hälsoprofilering, företagshälsovård, friskvårdsbidrag, samtalsstöd, arbetsanpassning genom ergonomisk genomgång samt träning på jobbet.

Under hösten går Geab in i slutfasen att förändra arbetssättet på kontoret för att möta kraven som ställs på en attraktiv arbetsgivare samt utnyttja lokalerna så effektivt som möjligt kopplat till ett flexibelt arbetssätt.

Geabs framgång förutsätter kompetenta och engagerade medarbetare som trivs med sitt arbete och företaget erbjuder medarbetarna ett viktigt och meningsfullt arbete med en inkluderande arbetsmiljö.

Förväntad utveckling

Den turbulenta omvärlden påverkar Geab och kommer generera konsekvenser på resultatet. Arbete initieras för att skapa en handlingsplan som möter dessa utmaningar, vars innehåll främst styrs av den fortsatta utvecklingen inom el- och bränslemarknaden men också av tillgång på material och kompetens. Elnätsverksamheten har de senaste åren investerat stort i den gotländska infrastrukturen. Framåt kommer investeringsnivåer behöva öka ytterligare för att möjliggöra energiomställningen. Investeringsprogrammet Kapacitet Gotland förväntas pågå till omkring 2040.

6.1 Sammanställning per nämnd, mnkr

Förvaltning	Budget Jan-aug 2023	Utfall Jan-aug 2023	Avvikelse Jan-aug 2023	Budget 2023	Prognos 2023	Helårsavvikelse	Bokslut 2022
Regionsstyrelsen <i>varav</i>	377	370	7	555	557	-2	4
<i>Politikerorganisation</i>	23	21	2	35	32	3	3
<i>Regionstyrelseförvaltning</i>	313	301	12	458	456	2	10
<i>Räddningstjänsten</i>	41	48	-7	62	69	-7	-9
Tekniska nämnden	153	109	44	224	210	14	0
Miljö- och byggnämnden	43	44	-1	63	67	-4	-5
Barn- och utbildningsnämnden	913	895	18	1 371	1 397	-26	14
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	243	220	23	363	359	4	12
Socialnämnden	1 068	1 067	1	1 603	1 603	0	46
Hälso- och sjukvårdsnämnden	1 346	1 474	-128	2 018	2 163	-145	16
Summa	4 143	4 179	-36	6 197	6 356	-159	87
Finansförvaltning	46	89	-43	69	117	-48	-30
Summa inklusive finansförvaltning	4 189	4 268	-79	6 266	6 473	-207	57

6.2 Budget och utfall per verksamhet jan-aug 2023, mnkr

Verksamhet	Periodens budget netto	Periodens utfall netto	Avvikelse mot budget	Årsbudget netto
1 Politisk verksamhet	51	48	3	73
11 Nämnd- och styrelseverksamhet	21	18	3	31
12 Stöd till politiska partier	9	9	0	10
13 Revision	3	3	0	5
14 Nämndadministration	8	9	-1	12
15 Övrig politisk verksamhet	10	9	1	15
2 Infrastruktur, skydd mm	201	193	8	291
20 Infrastruktur, skydd mm	4	1	3	6
21 Fysisk och teknisk planering	17	26	-9	24
22 Teknisk verksamhet	10	1	9	14
23 Särskilda uppdrag skattefinans.	9	9	0	14
24 Gatu- och väghållning	44	35	9	63
25 Parkverksamhet	19	17	2	28
26 Näringslivsfrämjande åtgärder	44	42	2	61
27 Miljö- och hälsoskydd	9	11	-2	15
28 Räddningstjänst	43	49	-6	65
29 Övrig infrastruktur	2	2	0	1
3 Fritid och kultur	111	109	2	161
30 Kultur- och fritidsverksamhet	3	3	0	4
31 Kulturverksamhet	29	26	3	37
32 Fenomenalen Sience Center	0	0	0	0
35 Biblioteksverksamhet	18	18	0	28
36 Fritidsverksamhet	35	37	-2	53
38 Ungdomsverksamhet	13	12	1	19
39 Kulturskolan	13	13	0	20
4 Pedagogisk verksamhet	1 106	1 067	39	1 660
40 Central administration	52	-4	56	77
41 Förskola	242	252	-10	364
42 Pedagogisk omsorg	0	0	0	1
43 Fritidshem	61	67	-6	91
44 Förskoleklass	33	32	1	49
45 Obligatoriska skolan	498	517	-19	749
46 Gymnasieutbildning	184	168	16	274
47 Vuxenutbildning	22	20	2	34
48 Uppdragsutbildning	0	0	0	0
49 Folkhögskola	14	15	-1	21
5 Vård och omsorg	1 065	1 066	-1	1 598
51 Gemensamt SOF	26	24	2	38
52 Vård och omsorg enligt SOL	643	605	38	965
53 Insatser enligt LSS	183	220	-37	273
54 Individ och familjeomsorg	186	192	-6	280
55 Handläggning	21	19	2	32
59 Bostadspolitiska frågor	6	6	0	10

6.2 Budget och utfall per verksamhet jan-aug 2023, mnkr

Verksamhet	Periodens budget netto	Periodens utfall netto	Avvikelse mot budget	Årsbudget netto
6 Särskilt riktade insatser	19	19	0	29
61 Flyktingmottagning	0	1	-1	0
62 Arbetsmarknadsåtgärder	19	18	1	29
7 Affärsverksamhet	82	60	22	125
71 Näringsliv och bostäder	2	-2	4	3
72 Hamnverksamhet	0	-7	7	6
73 Buss- och biltrafik	77	89	-12	116
74 Vatten och avlopp	0	-18	18	0
75 Avfallshantering	3	-2	5	0
8 Hälso- och sjukvård	1 345	1 473	-128	2 017
80 Primärvård	133	163	-30	203
81 Specialitet somatisk vård	622	729	-107	927
82 Specialitet psykiatrisk vård	91	94	-3	139
83 Tandvård	21	23	-2	30
84 Övrig hälso- och sjukvård	121	129	-8	182
85 Medicinsk service	140	179	-39	206
86 Försörjningsverksamhet	108	104	4	161
87 Administrativ service	109	52	57	169
9 Gemensam verksamhet	163	144	19	243
91 Kommungemensam verksamhet	0	0	0	0
92 Kommungem. administration	163	150	13	245
94 Fastighetsförvaltning	0	-4	4	-2
97 Försörjningsverksamhet	0	-2	2	0
Summa nämnderna	4 143	4 179	-36	6 197
99 Finansförvaltning	46	89	-43	69
Summa nämnder inklusive finansförvaltning	4 189	4 268	-79	6 266

6.3 Investerings- och exploateringsutgifter per verksamhet jan-aug 2023, mnkr

Verksamhet	Årsbudget 2023	Utgift Jan 23 - Aug 23	Avvikelse
11 Nämnd- och styrelseverksa	1	0	1
14 Nämndadministration	0	0	0
21 Fysisk o tekn. planering	0	0	0
22 Teknisk verksamhet	29	7	22
23 Särskilda uppdrag skattef	0	0	0
24 Gatu- och Vaghållning	119	27	92
25 Parkverksamhet	30	4	26
26 Näringslivsfrämjande åtg	4	0	4
28 Räddningstjänst	12	5	7
30 Kultur o fritidsverksamh	4	1	3
31 Kulturverksamhet	0	0	0
35 Biblioteksverksamhet	3	3	0
36 Fritidsverksamhet	28	8	20
38 Ungdomsverksamhet	0	0	0
39 Kulturskolan	0	0	0
40 Central administration	6	0	6
41 Förskola	70	34	36
43 Fritidshem	0	0	0
45 Obligatoriska skolan	144	64	80
46 Gymnasieutbildning	13	2	11
47 Vuxenutbildning	6	1	5
49 Folkhögskola	1	1	0
51 Gemensamt SOF	50	0	50
52 Vård och omsorg enl SOL	30	6	24
53 Insatser enligt LSS	33	11	22
54 Individ och familjeomsorg	12	3	9
62 Arbetsmarknadsåtgärder	0	0	0
71 Näringsliv och bostäder	0	6	-6
72 Hamnverksamhet	85	38	47
73 Buss- och biltrafik	4	0	4
74 Vatten och avlopp	314	59	255
75 Avfallshantering	14	1	13
84 Övrig hälso- o sjukvård	130	86	44
86 Försörjningsverksamhet	0	1	-1
87 Administrativ service	71	16	55
92 Kommungem. administration	36	30	6
94 Fastighetsförvaltning, ko	101	1	100
97 Försörjningsverksamhet	78	9	69
Summa	1 428	424	1 004

6.4 Resultaträkning och balansräkning Region Gotland

Resultaträkning, mnkr

		Utfall jan-aug 2023	Utfall jan-aug 2022	Prognos 2023	Budget 2023	Bokslut 2022
Verksamhetens intäkter	<i>not 1</i>	1 219	1 191	4 725	4 585	1 819
Verksamhetens kostnader	<i>not 1</i>	-5 270	-4 806	-10 876	-10 513	-7 468
Avskrivningar		-217	-216	-321	-330	-329
Verksamhetens nettokostnader		-4 268	-3 831	-6 472	-6 258	-5 978
Skatteintäkter		3 118	2 977	4 667	4 593	4 459
Generella statsbidrag och utjämning		1 277	1 228	1 912	1 874	1 838
Verksamhetens resultat		127	374	107	209	319
Finansiella intäkter	<i>not 2</i>	46	4	50	10	17
Finansiella kostnader	<i>not 2</i>	-114	-83	-125	-123	-99
Resultat efter finansiella poster		59	295	32	96	237
Extraordinära poster		0	0	0	0	0
Årets resultat		59	295	32	96	237

Balansräkning, mnkr

TILLGÅNGAR	Utfall 2023-08-31	Utfall 2022-08-31	Bokslut UB 2022
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	3	5	4
Materiella anläggningstillgångar			
Mark, byggnader och tekniska anläggningstillgångar	4 621	4 359	4 417
Maskiner och inventarier	397	375	392
Finansiella anläggningstillgångar	122	116	115
Summa anläggningstillgångar	5 143	4 855	4 928
Bidrag till statlig infrastruktur	12	13	13
Omsättningstillgångar			
Förråd	34	28	29
Exploateringsstillgångar	9	9	9
Kortfristiga fordringar	831	716	814
Kortfristiga placeringar	692	540	553
Kassa och bank	51	265	304
Summa omsättningstillgångar	1 617	1 558	1 709
SUMMA TILLGÅNGAR	6 772	6 426	6 650
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
	Utfall 2023-08-31	Utfall 2022-08-31	Bokslut UB 2022
Eget kapital			
Årets resultat	59	295	237
Resultatutjämningsreserv	364	178	364
Övrigt eget kapital	2 510	2 495	2 273
Summa eget kapital	2 933	2 968	2 874
Avsättningar			
Avsättning för pensioner	1 517	1 272	1 289
Andra avsättningar	156	152	166
Summa avsättningar	1 673	1 424	1 455
Skulder			
Långfristiga skulder	989	990	1 000
Kortfristiga skulder	1 177	1 044	1 321
Summa skulder	2 166	2 034	2 321
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	6 772	6 426	6 650
PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER			
Pensionsförpliktelser intjänade före 1998	2 245	2 208	2 163
Borgensförbindelser	1 274	1 374	1 274
Framtida leasingkostnader	11	17	20

* I kolumnerna Budget respektive Prognos ingår även interna poster i verksamhetens intäkter och verksamhetens kostnader. Det får dock ingen effekt på verksamhetens nettokostnader

Noter, Region Gotland

	Utfall jan-aug 2023	Utfall jan-aug 2022	Prognos 2023	Bokslut 2022
Not 1 - Jämförelsestörande poster, mnkr				
Reavinster	83	22	85	32
Exploateringsintäkter	8	10	10	10
Summa jämförelsestörande intäkter	91	32	95	42
Reaförluster, utrangering anläggningstillgångar	-1	-5	-1	-12
Exploateringsutgifter	0	-1	0	-1
Avsättning deponier, marksanering	-1	0	-2	-20
Summa jämförelsestörande kostnader	-2	-6	-3	-33
Summa jämförelsestörande poster	89	26	92	9
Not 2 - Jämförelsestörande finansiella poster, mnkr				
Realiserade vinster finansiella tillgångar	2	0	2	1
Orealiserade vinster finansiella omsättningstillgångar	38	0	38	1
Summa jämförelsestörande finansiella intäkter	40	0	40	2
Realiserade förluster finansiella tillgångar	0	-28	0	-29
Orealiserade förluster finansiella omsättningstillgångar	-2	-27	-2	-29
Summa jämförelsestörande finansiella kostnader	-2	-55	-2	-58
Summa jämförelsestörande finansiella poster	38	-55	38	-56
Resultat exkl jämförelsestörande poster	-68	324	-98	284

6.5 Sammanställda räkenskaper för den kommunala koncernen

Avser Region Gotland, AB Gotlandshem 100 % och Gotlands Energi AB 25 %

Resultaträkning, mnkr

		Utfall jan-aug 2023	Utfall jan-aug 2022	Prognos * 2023	Bokslut 2022
Verksamhetens intäkter	<i>not 1, 3</i>	1 587	1 545	5 385	2 463
Verksamhetens kostnader	<i>not 1, 3</i>	-5 535	-5 057	-11 386	-7 935
Avskrivningar		-284	-283	-420	-419
Verksamhetens nettokostnader		-4 232	-3 795	-6 421	-5 891
Skatteintäkter		3 118	2 977	4 667	4 459
Generella statsbidrag och utjämning		1 277	1 228	1 912	1 838
Verksamhetens resultat		163	410	158	406
Finansiella intäkter	<i>not 2</i>	65	6	85	23
Finansiella kostnader	<i>not 2</i>	-164	-97	-191	-130
Resultat efter finansiella poster		64	319	52	299
Extraordinära poster		0	0	0	0
Årets resultat		64	319	52	299

Balansräkning, mnkr

TILLGÅNGAR	Utfall 2023-08-31	Utfall 2022-08-31	Bokslut UB 2022
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	3	5	4
Materiella anläggningstillgångar			
Mark, byggnader och tekniska anläggningstillgångar	7 019	6 742	6 777
Maskiner och inventarier	427	409	426
Finansiella anläggningstillgångar	78	117	63
Summa anläggningstillgångar	7 527	7 273	7 270
Bidrag till statlig infrastruktur	12	13	13
Omsättningstillgångar			
Förråd	52	38	49
Exploateringstillgångar	9	9	9
Kortfristiga fordringar	919	816	999
Kortfristiga placeringar	692	540	553
Kassa och bank	152	265	427
Summa omsättningstillgångar	1 824	1 668	2 037
SUMMA TILLGÅNGAR	9 363	8 954	9 320
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
EGET KAPITAL	Utfall 2023-08-31	Utfall 2022-08-31	Bokslut UB 2022
Eget kapital			
Årets resultat	64	319	299
Resultatutjämningsreserv	364	178	364
Övrigt eget kapital	<i>not 4</i> 3 373	3 364	3 142
Summa eget kapital	3 801	3 861	3 805
Avsättningar			
Avsättning för pensioner	1 542	1 294	1 312
Andra avsättningar	301	304	311
Summa avsättningar	1 843	1 598	1 623
Skulder			
Långfristiga skulder	2 340	2 338	2 348
Kortfristiga skulder	1 311	1 157	1 544
Summa skulder	3 651	3 495	3 892
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	9 295	8 954	9 320
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER			
Pensionsförpliktelser intjänade före 1998	2 245	2 208	2 163
Borgensförbindelser	<i>not 3</i> 1 274	1 374	1 274
Framtida leasingkostnader	11	25	27

* I kolumnen Prognos ingår även interna poster i verksamhetens intäkter och verksamhetens kostnader. Det får dock ingen effekt på verksamhetens nettokostnader

	Utfall jan-aug 2023	Utfall jan-aug 2022	Prognos * 2023	Bokslut 2022
Not 1 - Jämförelsestörande poster, mnkr				
Reavinster	83	22	85	110
Exploateringsintäkter	8	10	10	10
Summa jämförelsestörande intäkter	91	32	95	120
Reaförluster, utträngning anläggningstillgångar	-1	-5	-1	-12
Exploateringsutgifter	0	-1	0	-1
Avsättning deponier, marksanering	-1	0	-2	-20
Avsättning pensioner, ändrad livslängd	0	0	0	0
Värdereglering exploateringstillgångar	0	0	0	0
Summa jämförelsestörande kostnader	-2	-6	-3	-33
Summa jämförelsestörande poster	89	26	92	87
Not 2 - Jämförelsestörande finansiella poster, mnkr				
Realiserade vinster finansiella tillgångar	2	0	2	1
Orealiserade vinster finansiella omsättningstillgångar	38	0	38	1
Summa jämförelsestörande finansiella intäkter	40	0	40	2
Realiserade förluster finansiella tillgångar	0	-28	0	-29
Orealiserade förluster finansiella omsättningstillgångar	-2	-27	-2	-29
Summa jämförelsestörande finansiella kostnader	-2	-55	-2	-58
Summa jämförelsestörande finansiella poster	38	-55	38	-56
Resultat exkl jämförelsestörande poster	-63	348	-78	

Not 3 -Koncerninterna mellanhavanden

Bidrag, tillskott och utdelningar, mnkr	Ägd andel	Ägartillskott		Koncernbidrag		Utdelning		
		Givna	Mottagna	Givna	Mottagna	Givna	Mottagna	
Region Gotland	100%							
AB GotlandsHem	100%							
Gotlands Energi AB	25%							
Summa		0	0	0	0	0	0	0
Kostnader, intäkter, fordringar och skulder, mnkr	Ägd andel	Försäljning		Lån		Borgen		
		Köpare	Säljare	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare	
Region Gotland	100%	25	28					
AB GotlandsHem	100%	35	12			1 210		
Gotlands Energi AB	25%	1	21					1 210
Summa		61	61	0	0	1 210	1 210	1 210

Not 4 - Förändring eget kapital, mnkr

	Årets resultat	Resultat- utjämnings- reserv	Övrigt eget kapital	Summa eget kapital
AB Gotlandshem				
Utgående balans 2022	119		634	753
Rättelse av fel				
- Nedskrivning av uppskjuten skattefordran	-47			
- Omvärdering av fastighetsbestånd	-14			
- Förändring skatt	-7			
Ingående balans 2023 efter rättelse	51		634	685
Kommunkoncernen				
Utgående balans enligt 2022 års årsredovisning	367	364	3 142	3 873
Rättelse av fel				
- Nedskrivning av uppskjuten skattefordran	-47			
- Omvärdering av fastighetsbestånd	-14			
- Förändring skatt	-7			
Ingående balans 2023 efter rättelse	299	364	3 142	3 805

En rättelse av fel avseende uppskjuten skattefordran och värdering av AB Gotlandshems fastighetsbestånd 2022 har gjorts.

Jämförelsetal för bokslut 2022 har omräknats i balans- och resultaträkning

Efter dialog mellan AB Gotlandshem och företagens revisorer så framkom två sena förändringar gällande bokslutet 2022. Det beslutades att ta in en extern värdering av företagens fastighetsbestånd. Värderingen renderade i nettonedskrivningar på cirka 14 mnkr. Det gjordes även en nedskrivning av en uppskjuten skattefordran kopplad till inkomstmässiga underskott på 47 mnkr och en förändring av aktuell skatt, 7 mnkr.

De sena ändringarna gjordes efter att regionstyrelsen behandlat Årsredovisning 2022 för Region Gotland och rättelsen av fel i de sammanställda räkenskaper hanteras i redovisningen 2023.

6.6 Redovisningsprinciper

Delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR). I detta avsnitt kommenteras hur vissa av de rekommendationer som har stor betydelse för redovisning av resultat och ekonomisk ställning tillämpas.

Immateriella och materiella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar utgörs av utgifter för IT-system och programvarulicenser som huvudsakligen är förvärvade.

Anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde reducerat med gjorda avskrivningar och nedskrivningar. Beloppsgräns för investering är ett prisbasbelopp.

Avskrivning påbörjas i samband med ianspråktagande av anläggningstillgången. Avskrivningstiderna baseras på tillgångarnas beräknade ekonomiska livslängd och med utgångspunkt från "Rådet för kommunal redovisnings" skrift om avskrivningar. En samlad bedömning av nyttjandeperiod för respektive tillgångstyp görs. Omprövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt. Linjär avskrivningsmetod tillämpas. Ränteutgifter aktiveras ej. Komponentavskrivning tillämpas för byggnader, vatten- och avloppsanläggningar, hamnar samt för gator och vägar.

Försäljning och köp av materiella anläggningstillgångar redovisas vid dagen för tillträdet.

Finansiella tillgångar

Huvuddelen av de finansiella tillgångarna utgörs av placeringar i aktiefonder, räntefonder och obligationer. Placeringstillgångarna redovisas som omsättningstillgångar. Placeringstillgångarna värderas till verkligt värde per balansdagen.

Övriga finansiella tillgångar redovisas som anläggningstillgångar och utgörs till största del av aktier i dotterbolag och långfristiga fordringar. De finansiella anläggningstillgångarna är redovisade till anskaffningsvärde.

Leasing

Finansiell leasing avser i huvudsak fordon med en avtalstid längre än tre år. Övriga leasingavtal är klassificerade som operationella i enlighet med rekommendation R5 från Rådet för kommunal redovisning.

Investeringsbidrag

Offentliga investeringsbidrag samt anslutningsavgifter överstigande ett prisbasbelopp redovisas som förutbetalda intäkter bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningstillgångarnas respektive avskrivningstid. Ett investeringsbidrag från privat motpart är skuldfört och kommer att intäktsredovisas i takt med att investeringarna genomförs.

Pensioner

Regionens pensionsskuld redovisas enligt den lagstadgade "blandmodellen", vilket innebär att all pension inklusive särskild löneskatt som intjänats före 1998 i tidigare pensionsavtal inte tas upp som avsättning i balansräkningen, utan redovisas som ansvarsförbindelse inom linjen. Utbetalningar avseende pensionsförmåner intjänade före 1998 redovisas som kostnad i resultaträkningen.

Pensionsförmåner intjänade i pensionsavtal från och med 1998 redovisas som en kostnad i resultaträkningen och en avsättning i balansräkningen. För samtliga pensionsförmåner redovisas även särskild löneskatt.

Pensioner för förtroendevalda ingår i avsättningen respektive ansvarsförbindelsen för pensioner. Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse. Beräkning av pensionsförpliktelsen har gjorts av regionens pensionsadministratör och följer aktuella pensionsavtal samt Sveriges kommuner och landstings riktlinjer för beräkning pensionsskuld ”RIPS 21”.

Övriga avsättningar - deponier och marksanering

De övriga avsättningarna utgörs av framtida efterbehandlingsåtgärder för deponier, marksanering av förorenat område samt återställning av mark.

Avsättningsplanerna uppdateras regelbundet inför årsbokslutet.

Värdet på avsättningarna har beräknats baserat på vad samtliga åtgärder skulle kosta att genomföra om de skulle genomförts på balansdagen.

Skatteintäkter och generella statsbidrag

Periodisering av skatteintäkter har gjorts baserat på Sveriges Kommuner och Regioners augustiprognos 2023 för skatteavräkningen 2023 samt justering av skatteavräkning 2022. Statsbidraget för läkemedel redovisas bland verksamhetens intäkter med motivet att det ger en mer rättvisande bild av verksamhetens nettokostnader.

Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen för koncernen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering, vilket innebär att det av regionen vid förvärvstillfället förvärvade egna kapitalet i dotterbolaget har eliminerats. Proportionell konsolidering innebär att endast den ägda andelen av räkenskapsposterna har tagits med.

I koncernens egna kapital ingår härmed, förutom regionens egna kapital, endast den del av dotterbolagens egna kapital som intjänats efter förvärvet. Obeskattade reserver har vid konsolideringen, exklusive uppskjuten skattedel, hänförs till respektive dotterbolags egna kapital. Den uppskjutna skattedelen har redovisats som avsättning.

I resultaträkningen har dotterbolagens bokslutsdispositioner återförts. Interna mellanhavanden har eliminerats. Aktieutdelning från dotterbolag har eliminerats bort. Skillnader i redovisningsprinciper som väsentligen påverkat utfallet har inte förekommit.

En rättelse av fel avseende uppskjuten skattefordran och värdering av AB Gotlandshems fastighetsbestånd 2022 har gjorts i redovisningen 2023. Efter dialog mellan AB Gotlandshem och företagets revisorer så framkom två sena förändringar gällande bokslutet 2022. Det beslutades att ta in en extern värdering av företagets fastighetsbestånd. Värderingen renderade i nettonedskrivningar på cirka 14 mnkr. Det gjordes även en nedskrivning av en uppskjuten skattefordran kopplad till inkomstmissiga underskott på 47 mnkr och en förändring av aktuell skatt, 7 mnkr. De sena ändringarna gjordes efter att regionstyrelsen behandlat Årsredovisning 2022 för Region Gotland och rättelsen av fel i de sammanställda räkenskaperna hanteras i redovisningen 2023 och redovisas i not 4.